

ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

IDENTITA CÍRKVE

- 8 100 let Českobratrské církve evangelické
- 11 Prohlášení synodní rady ke 100 letům ČCE
- 36 Krása architektury zachráněných synagog
- 40 Diakonie: Originální cesty k porozumění

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ V ČR
ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
SBOR CÍRKVE BRATRSKÉ V ČERNOŠICÍCH

NOVOROČNÍ
EKUMENICKÁ SLAVNOST
NA TÉMA NADĚJE

2018
2019

1. LEDNA 2019 V 18.00 HODIN
SBOR CÍRKVE BRATRSKÉ V ČERNOŠICÍCH
HRADECKÁ 2192

SLAVNOSTI SE ZÚČASTNÍ PŘEDSTAVITELÉ CÍRKVÍ,
KÁZAT BUDE PŘEDSEDA RADY CÍRKVE BRATRSKÉ DAVID NOVÁK.

Z DŮVODŮ PŘÍMEHO TELEVIZNÍHO PŘENOSU ČT PŘESÍME PŘIJÍTE DO 12.45 HODIN

ČESKÁ
BISKUPSKÁ
KONFERENCE

Sbor Církve bratrské
v Černošicích

ÚVODNÍK

- 3** Co dělá evangelíka evangelíkem
– D. Ženatá

AKTUÁLNĚ

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – P. Firbas
8 Generální sněm v prosinci 1918
– A. Šmilauerová
11 Prohlášení synodní rady ke 100
letům ČCE
12 Jméno jako vyznání – M. T. Zikmund
13 Rozhovor s čerstvým evangelíkem
– D. Ženatá
18 Otázka na tělo

NÁSTĚNKA

MOJE CÍRKEV

- 25** V campu s bandou Amíků
– H. Jindřišková
28 Via exultantis – V. Osvaldová
29 Strategické plánování
– E. Zdražilová
31 Na cestě k ekologické spravedlnosti
– I. Mužátková
33 Bernard Louis Martin
36 Krása architektury zachráněných
synagog – J. Kirschner
38 Nová agenda ČCE? – M. Lukášek

DIAKONIE

- 40** Michelská speciální škola vzdělává
i děti cizinců – A. Šůra
41 Diakonické setkání – D. Ženatá

SLOVO

- 43** Jubilejní přání a povzbuzení pro
ČCE – J. Hromádka
44 Z modlitebních mlýnků Boží mlýny
– J. Plíšková
45 Recenze a upoutávky
52 Pohodové Vánoce – P. Hájíčková

ÚVODNÍK

Co dělá evangelíka evangelíkem

Tož, palica dubová to je, řekl by Valach. Nebo beran neústupný, řekl by obyvatel Vysočiny. Je to však pravda? Jak se proměnila naše identita za těch sto let, co nás omílá společenství ostatních církví, dva totalitní režimy, téměř třicet let ve svobodné společnosti, kontakty s Evropou i zámořím?

Těžko se to hodnotí tomu, kdo žije uvnitř církve. Chybí odstup a nadhled. To, jací jsme, má zaznít od těch druhých. A tak je milé, když od katolických přátel slyšíme: je u vás více demokracie v církevní organizaci. Pěstuje se (tu a tam) písmáctví. Jste vzdělaní, Evangelická teologická fakulta je špička mezi podobnými. A od kolegů v práci: Jste kultivovaní a vzdělaní. Umíte diskutovat, neskáčete do řeči. A přitom se umíte pohádat. A od přátel: hodně a hezky zpíváte, nejen v kostele. A od všech: vyznačujete se pravdivostí a odpovědností, jste pracovití a čestní. Proto asi ten protestantský svět táhne celosvětové hospodářství...

Inu, jestli to tak skutečně je, nechť zpytuje každý z nás. Vždyť jeden každý tvoří církev a je dílkem celku. Se svými představami o světě, pravdě a svědomí. Mnoho úkolů máme ještě před sebou. Na místní úrovni jsou například vztahy s jinými církvemi většinou dobré. Nepotřebujeme se vůči ostatním, zejména katolíkům, vymezovat. Bolestná je však stále nemožnost přistupovat k přijímání chleba a vína společně.

Příští ročník časopisu si bude všimát témat spíše společenských a celoroční cyklus ponese název „Víra a společnost“.

Inspirativní čtení, klidný advent a pokojné Vánoce přeje všem

Daniela Ženatá

Ekumenická rada církví zve na Novoroční slavnost

Tradiční bohoslužebné shromáždění napříč denominacemi se koná 1. ledna od 18 hodin ve sboru Církve bratrské v Praze Černošicích (Hradecká 2192). Slavnost na téma „Naděje“ bude jako obvykle vysílat Česká televize v přímém přenosu.

Začátek nového občanského roku je příležitost k setkání a modlitbám. Hostitelé se pravidelně střídají a letos přijmeme pozvání do sboru Církve bratrské v Černošicích. Smyslem je pojmout setkání opravdu sousedsky – nejbližší sbory a farnosti z různých církví se sejdou nejen nad programem, ale i nad společnými přípravami pohoštění a dobré atmosféry, v níž ještě doznívá slavnostní vánoční čas.

Tradiční koncept přece jen přinese drobnou změnu – oproti předchozím letům, kdy se bohoslužba skládala z mozaiky dílčích vystoupení představitelů jednotlivých církví, bychom počínaje tímto ročníkem měli pozorovat silnější vliv církve hostitelské – v kázání, liturgii i třeba v hudebním doprovodu. Kázat bude předseda Rady Církve bratrské David Novák.

Plakátek najdete na druhé straně obálky.

Na Evangelické teologické fakultě se konalo sympozium ke sto letům církve

Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy pořádala 13. listopadu sympozium ke stému výročí vzniku Českobratrské církve evangelické. Setkání ve Velké posluchárně fakulty se uskutečnilo v rámci programu „Teologie

jako způsob interpretace historie, tradic a současné společnosti“.

Program zahájil Ota Halama z katedry církevních dějin s tématem „Česká konfese před vystoupením Ferdinanda Hrejsy. Toleranční a potoleranční předpoklady unie českomoravských protestantů“.

S příspěvkem „Vznik ČCE v kontextu náboženské situace v českých zemích“ navázal odborný

asistent z Ekumenického institutu Martin Vaňáč. Hovořil mimo jiné o souvislostech výběru jména pro nově vzniklou církev nebo o současnosti, kdy je ČCE v české společnosti odvážný křesťanský hlas, k němuž se podle Vaňáče lze ve veřejném prostoru souhlasně připojovat.

Sympozium uzavřel vedoucí katedry systematické teologie profesor Jan Štefan s tématem „ČCE – českobratrská, nebo evangelická?“. Také jeho příspěvek vzbudil ve zcela zaplněném sále živou diskusi s množstvím ohlasů a komentářů.

Hra Christivity slaví úspěch

Křesťanská desková hra *Christivity*, o níž jsme psali v letním dvojčísle Českého bratra, zaznamenala úspěšný nástup na trh. Žádaná je nejen v rámci ČCE, ale i v jiných církvích. Celý náklad se tak podařilo rozprodat během prvních měsíců.

Hra inspirovaná celosvětově úspěšnou hrou *Activity* se ještě před Vánocemi dočkala svého prvního dotisku a počet prodaných kusů se zvolna blíží sedmi stům. Vzhledem k tomu, že druhý dotisk tvůrci v nejbližší době nechystají, doporučujeme zvážit brzký nákup.

Za nápadem *Christivity* stojí studenti Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy. V roce stého výročí církve se podařilo hru profesionálně zpracovat a dostat ji do distribuce. Je zaměřena na znalosti Bible, křesťanství a náboženství obecně. Může sloužit i jako katechetická pomůcka pro mládež a konfirmační příprava. Cílem je pantomimicky, kresbou nebo slovním popisem ztvárnit pojmy z Bible a křesťanského prostředí.

Červená středa připomněla lidi pronásledované pro svou víru

Akce s názvem Červená středa – společně za víru a svobodu (*Red Wednesday*) se konala 28. listopadu v Praze. Česko se tak poprvé

připojilo k celosvětové připomínce všech, kteří jsou pronásledováni pro svou víru.

Tuto událost organizovaly Ekumenická rada církví, Česká biskupská konference a Federace židovských obcí. Název odkazuje k ústřednímu motivu – rozsvícené červené svíčky a červeně nasvícené veřejné budovy symbolizují krev trpících.

V Praze se v budově Karolina konala konference „Úloha náboženství a církví ve společnosti“, během které organizátoři prezentovali zprávu o pronásledování křesťanů za rok 2017. Poté následovala křesťansko-židovská modlitba a v 18.00 vyšel od Karolina průvod s červenými svíčkami přes Staroměstské náměstí ke Staronové synagoze. K připomínce se na dálku připojily i další sbory a farnosti po celé ČR.

Opět vyšlo oblíbené Denní čtení

Krátká zamyšlení a modlitby, jejichž autoři patří k sedmi církvím české ekumeny. To je denní čtení na rok 2019. Nabízí 365 ochranovských hesel, 365 krátkých zamyšlení a modliteb.

Svémi úvahami na rok 2019 přispěli kazatelé a laici z Církve bratrské, Církve československé husitské, Českobratrské církve evangelické, Evangelické církve augsburského vyznání v České republice, Evangelické církve metodistické, Slezské církve evangelické augsburského vyznání a ze Starokatolické církve. Z ČCE jmenovitě J. Hofmanová, E. Jelinek, P. Kalus, O. Kolář, B. Kučera, J. Lavický, M. P. Lukášek, B. Martin, A. Mostecký, D. Ondříčková, T. Pavelka a J. Vítek.

Denní čtení pro osobní meditace i skupinové programy lze zakoupit za 90 Kč například na webu www.e-cirkev.cz. Aktuality připravil Jiří Hofman

TÉMA: IDENTITA CÍRKVE

modlitba listopadová

apoštol Pavel psával své dopisy
svatým
třeba všem svatým bratřím v celé Achaji
nebo svatým bratřím ve Filipech
a po tomto oslovení se nebál svaté i napomínat

Pane Bože
děkujeme za svatou církev obecnou
tolik svatou
jak moc zrcadlí svatost tvou
kterou jí světuješ
kterou jí prosvětluješ

děkujeme
že můžeme přicházet a slyšet
vyprávět a ptát se
přinášet radosti i starosti
vyznávat slabosti a viny
přijímat odpuštění
dávat a sloužit
být bratry a sestrami
stávat se svatými

křtem jsme napojeni na tebe
večeří Páně se necháváme plnit
životodárnou mízou

přítom
tvoje láska není omezena hranicemi církvi

svým Duchem otevřeš
církev i nás

modlitba **Lenky Ridzoňové**
kresba: Petra Fischerová

Identita (naší) církve a církev v pohybu

Kdo činí vůli Boží, to je můj bratr, má sestra i matka (Mk 3,34)

K domu, ve kterém Ježíš káže, přichází jeho matka a bratři. „Přišli, aby se ho zmocnili, říkali totiž, že se pomátl.“ (Mk 3,21) Ježíš se rozhlédne po zástupu, který mu naslouchá a řekne: „Hle, moje matka a moji bratři. Kdo činí vůli Boží, to je můj bratr, má sestra i matka.“ (Mk 3,34)

Toto vyprávění není, jak mu rozumím, o rodině a Ježíšovu vztahu k ní. Je to především evangelijní svědectví o církvi jako rodině bratří a sester Kristových a o tom, jak tato rodina vzniká a co ji drží. Především je tu přítomen Pán Ježíš.

Bez něho by církev nebyla církví, ale pouhým spolkem. Identita církve, i té naší, ČCE, je v Ježíši Kristu. Jiný základ nemá. Platí, že teprve tam, kde je Pán Ježíš, může církev být. Obráceně to neplatí. Evangelium Kristovo na církvi, ani na té naší, závislé není, my na něm ano. Právě o to vedla zápas česká reformace, když nad církví zdůraznila Kristovu svrchovanost. Ježíš Kristus, soudce nejmilostivější, ke kterému se odvolal proti všem autoritám světským i církevním Jan Hus, je vždycky nad církví. I když i o ČCE věříme, že je tělo Kristovo, zůstává Kristus stále její hlavou jako první a poslední kritická autorita. Však si to také připomínáme na našich konventech a synodech: „Aby církev ve všem rostla v toho, který je hlavou, totiž v Krista.“

Když pohlédneme do kruhu bratří a sester Kristových v našem textu, není se tam instinktivně o co opřít. Podle Markova evangelia jde o zástup (ochlos) nejrozličnějších lidí, který uniká naší přesné evidenci. Církev je tak ze své podstaty společenství průchodné, otevřené a stále nově se tvořící. Tvoří je ti, kdo sedí jako žáci v kruhu kolem Pána Ježíše, naslouchají jeho slovům, pod jejich vlivem hledají aktuální Boží vůli a touží podle ní žít. Tak jako všichni ti celníci

a hříšníci, kteří přicházeli do Ježíšovy blízkosti, „aby ho slyšeli“. (Lk 15,1) Naslouchající společenství rodiny Boží, které se nechce evangelia zmocňovat, přizpůsobovat si je podle svého, ale naslouchá mu jako slovu života. Otevřené společenství, které nestaví žádné hranice a zátaras, ale vždycky znovu se tvoří v kruhu kolem Pána Ježíše. To je církev.

Jsme vděční za naši Českobratrskou církev evangelickou. Našli jsme v ní duchovní domov a zázemí. Jsme vděční za předávanou víru rodičů a prarodičů, ale zároveň víme, že není

*letošní ordinace devíti nových kazatelů
21. 10. v Ústí nad Labem*

vůbec samozřejmá. Jsme také vděční za zásadní otevřenost a prostupnost naší církve a za to, že její hranice jsou v pohybu. Vedme si evidenci členů, ale nepřikládejme jí více důležitosti, než jí náleží. Naslouchejme společně Kristovu evangelium a nebudme s tím nikdy hotovi. Jsme lidé se svými selháními i s touhou, abychom byli Kristu nablízku. A když takoví, jací jsme, společně nasloucháme evangelium a vztahujeme ruce po Kristových darech u stolu Páně, smíme věřit, že právě tak se stáváme společenstvím bratří a sester Kristových, otevřenou rodinou Boží.

Petr Firbas, farář ČCE, foto Robert Mekiš

Generální sněm v prosinci 1918 a spojení českých evangelíků

Právní uznání nové církve ze strany československého státu

Cesta k opětovnému spojení českých evangelíků, kteří se museli dle tolerančního patentu z roku 1781 hlásit buď k luterskému, nebo reformovanému vyznání, vedla řadou desetiletí. Za jednu z předzvěstí můžeme považovat vznik Kostnické jednoty v roce 1905, který vycházel z celonárodního sjezdu českých a moravských evangelíků v září 1903, kde se přítomní hlásili k české reformaci i možnému budoucímu spojení obou konfesí.

Konkrétní obrysy sjednocení se objevily průběhu první světové války, kdy byl u příležitosti valné hromady Kostnické jednoty ustanoven v květnu 1917 na klimentské faře v Praze tzv. přípravný komitét (výbor) a bylo přijato následující usnesení: „Členové českých evangelických církví obou vyznání, přítomní na důvěrné poradě v Praze dne 16. května 1917, cítí živou potřebu a touhu, aby zřízena byla samostatná česká národní církev evangelická, jdoucí ve stopách české reformace, a na tomto základě aby povstala i jednota nynějších historických církví českých.“

Velmi důležitou se v následujících měsících stala práce přípravného komitétu s jeho čtyřmi odbory (nábožensko-historický, ústavní, finanční a propagační), které měly stanovit jasné body programu a nastinit řešení situace. Tato skutečnost se setkala ve většině českých sborů s velmi kladným ohlasem, čemuž nasvědčovaly i doprovodné přednášky, společné bohoslužby či sjezdy mládeže. O dění pak evangelíky zpravovalo periodikum Česká reformace. Jak je však z jeho stránek zcela jasné, hnutí za sjednocení se bohužel nevyhnula stinná stránka nacionalismu, který společnost v dané době provázel téměř na každém kroku.

Příprava sněmu

Vyhlášením samostatné Československé republiky dostaly veškeré snahy o spojení českých evangelíků

zcela jiný rozměr. Dnes můžeme říci, že pro opětovné spojení nemohla nastat lepší doba. Již 30. října vyšlo na titulním listě Národních listů oznámení „Českému evangelickému lidu“ o svolání porady k připravovanému generálnímu sněmu českých evangelíků na den 5. listopadu v prostorách Husova domu v Praze. V následujících týdnech se uskutečnilo podobných schůzí několik a byl také stanoven termín konání sněmu na 17. a 18. prosince 1918.

Rychlost, se kterou se následující události odehrály, si našla samozřejmě i své odpůrce. Jejich argumenty, aby se generální sněm konal raději během jarních měsíců, neboť bude více času seznámit presbytery s projednávanou tematikou i dojde k celospolečenskému uklidnění a případnému zlepšení sociální situace, měly logické opodstatnění. Československá republika se v prvních měsících své existence potýkala s mnohými problémy, které s sebou válečná léta přinesla. Špatnou sociální situaci ještě v průběhu roku 1918 zhoršila neúroda společně s pandemií tzv. španělské chřipky, která od léta 1918 na našem území proběhla v několika vlnách. Otázkou zůstává, nakolik chtěli organizátoři využít právě oné rozjitřené atmosféry, která ve společnosti po vyhlášení samostatného státu panovala.

Svolání sněmu

Před začátkem generálního sněmu byl rozeslán svolávací list, který stanovil začátek zasedání na 17. prosince v devět hodin dopoledne v prostorách Smetanova sálu Obecního domu v Praze. Pro tuto událost obdrželi hlasovací právo všichni řádně ustanovení evangeličtí faráři, diasporní kazatelé i vikáři, vykonávající samostatnou duchovní správu. Z laiků pak tolik presbyterů, kolik bylo na konkrétním sboru farářů, z filiálek vždy po jednom. K účasti byli vyzváni i lidé bez hlasovacího práva,

aby „sněm a sjezd vyzněl v mohutnou manifestaci“.

O den dříve, tedy 16. prosince, byla svolána poslední přípravná porada, konaná v Husově domě v Jungmannově ulici, po níž následovalo přátelské shromáždění. Pro zájemce zajišťoval ubytování

došlo k pominutí pravomoci vídeňské vrchní církevní rady. Z tohoto důvodu bylo nutné vytvořit novou organizaci českých evangelických církví. Následovala řada projevů, jejichž tématem bylo např. osvobození od Říma a Vídně či sjednocení

generální sněm v prosinci 1918

sekretariát Spolku Husova domu a zajímavostí ze svolávacího listu je i dovětek, související s tehdejší poválečnou situací: „Potraviny jest ovšem potřebí vzíti s sebou.“

Průběh jednání – 17. prosince 1918

Generální sněm, na který se dostavilo 216 poslanců (tedy $\frac{3}{4}$ těch, kteří měli hlasovací právo), zahájila 17. prosince 1918 pobožnost, vedená kurátorem pražského seniorátu Ferdinandem Kavkou. Její stěžejní částí se stal výklad 37. kapitoly z knihy Ezechiel, ze které „údolí suchých kostí“ bylo výstižnou paralelou k tehdejší situaci českého evangelictví i obnovené samostatné české státnosti. Poté zahájil senior Josef Souček jednání. Jako hlavní cíl sněmu bylo stanoveno hlasování o základních a přechodných ustanoveních, které změna poměrů ve státě po rozpadu Rakouska-Uherska vyžadovala. Dosavadní evangelické církve byly zánikem monarchie roztrženy na několik částí, současně

na základě české reformace. Dopolední jednání zakončilo přijetí rezoluce o sjednocení evangeliků na základě české reformace, a to povstáním lidu. Následovalo hlasování o jménu církve, které bylo přijato v podobě *evangelická církev Bratrská*.

Jednání však nebyla u konce. V odpoledních hodinách se stalo shromáždění u sochy mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí s přednesením dalších projevů, po kterém se evangelici sešli o půl páté odpoledne ve vinohradské modlitebně. Zde byla projednána otázka otevřenosti ke sjednocení i s dalšími evangelickými církvemi, které však svůj zájem neprojeví. Současně došlo na hospodářská témata, jako byl vznik ústřední pokladny, výše platu farářů a podpora Jeronýmovy jednoty.

18. prosince 1918

Druhého dne navázal sněm na předchozí jednání řešením případné odluky církve od státu. Názo-ry nebyly jednotné, ale do budoucna bylo ►

zápis z 15. schůze synodního výboru z 23. dubna 1919

odsouhlaseno o odluku usilovat. Objevil se dokonce i návrh, aby byly evangelické církvi navráceny statky, odebrané nekatolíkům v době pobělohorské.

Kromě toho byly v tento den projednány jednotlivé právní body, které bychom mohli nazvat prozatímním církevním zřízením. Ty se staly podkladem pro uznání církve vládou ČSR. Přesněji šlo o výčet deseti zákonných ustanovení, která se odvolávala na stále platné církevní zřízení z roku 1891. Byla ovšem doplněna o změny, vyplývající z rozpadu rakouské monarchie a přihlášením k české reformaci. Současně vzniklo dalších sedm článků, jejichž tématem se stalo nové vnitřní uspořádání církve a patřila mezi ně i podmínka, že nové církevní zřízení bude zpracováno dle zásad presbyterně-synodních a na základě rovnosti žen a mužů v církvi.

Na dobu do sestavení nového církevního zřízení byl zvolen devítičlenný synodní výbor, který nahrazoval svojí činností dosavadní vídeňskou vrchní církevní radu. Jeho členy byli: z duchovních Ferdinand Císař, Ferdinand Hrejsa, Kamil Nagy, Josef Souček a z laiků Antonín Boháč, Ferdinand Kavka, Josef Král (právník), Heřman Rüdiger a Antonín Zahálka (notář).

Z dalších projednávaných záležitostí je nutné

zmínit rozhodnutí o zřízení české bohoslovecké fakulty v Praze, sestavení společného zpěvníku, či odmítnutí finanční pomoci od podpůrných spolků, jako byl Gustav-Adolfský nebo luterská Boží pokladna.

Uzákonění ČCE ze strany státu

Synodní výbor se sešel ke své první schůzi 14. ledna 1919. Nejdůležitějším úkolem se pro něj stalo právní uznání nové církve ze strany československého státu, odluka od vrchní církevní rady ve Vídni, zřízení bohoslovecké fakulty v Praze a podpora na sněmu zvolených odborů, které měly např. vytvořit nové církevní zřízení. Kromě toho výbor musel vyřešit nečekanou potíž se jménem církve. Ukázalo se, že pod stejným názvem je zapísána i církev Ochranovská. Muselo tedy dojít ke korespondenčnímu hlasování členů generálního sněmu o změně na *Českobratrská církev evangelická*, jak předem navrhl synodní výbor.

Poslední událost, uzavírající historii opětovného sjednocení českých evangeliků, nastala 5. listopadu 1919. Tehdy schválila československá vláda vznik ČCE, který 22. listopadu potvrdil podpisem také prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

Adéla Šmilauerová,

vedoucí Ústředního církevního archivu

Vyznáváme a jsme vděční

Naše Českobratrská církev evangelická (ČCE) si letos připomíná 100 let od svého vzniku sloučením českých sborů reformované a luterské církve v českých zemích v jedno společenství. ČCE převzala učení obou tradic, a navíc se vědomě a s radostí přihlásila k české reformaci 15. století a ke „staré Jednotě bratrské“. Vykročila tím k myšlenkové rozmanitosti a otevřenosti. Jsme vděční, že jsme mohli v naší církvi pravidelně slyšet biblickou zprávu o království Božím, jež je určeno tomuto světu a dává naději, přesahující náš život, poznávat orientující osobnosti a nacházet přátele sdílející týž základ života. Jsme vděční za to, že se evangelíci mohli významně podílet na srozumitelném šíření evangelia, mimo jiné také při práci na novém českém ekumenickém překladu Bible.

Dnešní podobu ČCE ovšem během uplynulých 100 let ovlivnila řada společenských proměn i politických zvrátů. Nadšení z nového samostatného československého státu přineslo národní vzepětí, které, jakkoliv s evangeliem nemělo mnoho společného, silně pronikalo i do vědomí nového církevního společenství. Očekávání, že „národ český stane se národem Husovým“ a všichni spočinou pod křídly evangelické církve, se záhy ukázalo jako mylné a naivní. A to snad přispělo k postupnému poznávání, že církev neroste a nežije ani z tradice, byť významné, ani z nadšenectví ani z nacionalismu ani z negace minulého, ale z poslušnosti Božího slova a z důvěry v Boží zaslíbení.

Po dvaceti letech svobodného rozvoje následovalo padesát let nesvobody. Nacistický režim zasáhl krutě především naše židovské spoluobčany. V tísnivé atmosféře hrozby krutých trestů a všudypřítomného strachu žily i církve. Vzpomínáme s úctou členů církve, kteří do zápasu o svobodu a důstojnost vložili své životy, jakož i těch, kteří jim a jejich rodinám byli oporou. Mnozí zapojení do odboje zaplatili životem. Vyznáváme, že po po-

rážce nacismu naše církve nedokázala odmítnout obecně sdílenou touhu po odplatě, jež vyústila v odsun Němců.

Na tuto atmosféru ve společnosti navázala komunistická „diktatura dělnické třídy“ třídní nenávistí a perzekucí „nevědeckých názorů“, bojem s náboženským „tmářstvím“. Lidé opouštěli církve ze strachu o zaměstnání, o přístup dětí ke studiu, mnozí však odkládali svoji příslušnost k církvi velmi lehce. Jsme vděční za ty, kteří navzdory ponižování, šikaně či zesměšňování ve sborech setrvali a přiváděli i své děti. S úctou vzpomínáme všech obětí „třídní nenávisti“ a násilné kolektivizace, kteří byli vězněni, zbaveni všeho majetku, vyhnáni ze svých hospodářství, zvláště pak těch, kteří vše snášeli pro svoji víru. Ne vždy nacházeli ve svých sborech oporu a solidaritu. V roce 1968 synod ČCE vyznal dosavadní nestatečnost církve, ale na nový nápor „normalizace“ síly opět nestačily.

Vyhlídky na zvrát režimu nebyly příliš reálné. Vážíme se těch, kdo se chopili naděje, že „socialistické zřízení“ bude možno reformovat, humanizovat, a dožadovali se svobody a dodržování stávajících zákonů a mezinárodních závazků. Pro vedení církve představovali komplikaci a nedostalo se jim vždy porozumění ani ve sborech. Jejich chápání křesťanské angažovanosti později plně souznělo s prohlášením a působením Charty 77, k němuž se někteří z nich přihlásili.

Připomínáme-li si 100. výročí založení Českobratrské církve evangelické, nečiníme to proto, abychom ji oslavovali. Kromě Pána Boha není co oslavovat. Jsme vděční za to, že již téměř 30 let žijeme ve svobodě, a za možnosti, které svobodné poměry přinesly pro evangelické školy, pro práci naší Diakonie. Stále a ve všem spoléháme na Boží milosrdenství. Naše sbory jsou menší, slabší, mnoho kdysi živých sborů živoří, některé už zanikly. Výhled do budoucnosti zakrývají starosti. ►

Prosme o dar porozumět tomu, co od nás Pán chce v dnešním, měnícím se světě. Nepovažujeme snad za pravé křesťanství to, co není důležité, a to podstatné nevidíme nebo k tomu nemáme odvahu? Jak máme rozumět národům v pohybu, změti náboženství, věř a pověr, přívalu informací o událostech v zemích, které pro nás byly ještě nedávno daleko a dnes jako by byly za našimi dveřmi? Nejde pře-

devším o to, jaká byla naše minulost, ale o to, jaké je naše poslání dnes. Kam jde dnešní svět a jaké je naše místo v něm? Nejde pouze o naše sbory, jde o společnost, v níž žijeme. Jde o svět, který Bůh miluje a nás do něj postavil, abychom uprostřed něj žili jako Kristova církev a přinášeli porozumění i otevřenost druhým, soucit a solidaritu, pravdu a lásku, radost a naději.

K ČESKOBRATSKÉ A EVANGELICKÉ IDENTITĚ

Jméno jako vyznání

Přivádí k odkazu české i světové reformace

Českobratská církev evangelická není původní jméno, které generální sněm odhlasoval. Po konzultaci se státními orgány bylo definitivně stanoveno až v roce 1919. I přes lidské zmatky se ale zřejmě podivně prosadila Boží prozřetelnost, neboť toto jméno v sobě zdařile snoubí touhu po syntéze domácí i světové reformace. A skutečně – třebaže v samém počátku se sjednocená církev až příliš snadno přenesla přes rozdíly mezi jednotlivými reformačními vyznáními – brzy začala drobná práce na tomto unionovaném programu, práce, která trvá až do dneška a stále neskončila.

Slovo „českobratská“ odkazuje k dědictví české reformace, tj. k husitství a zejména ke staré Jednotě bratrské. Dá se také říct, že ono českobratrství v sobě obsahuje přihlášku k Bratrské konfesi (1535) a k České konfesi (1575). Slovo „evangelická“ nás zase spojuje s reformací světovou, s luterstvím a s reformovaným protestantismem. Po této stránce nám připomíná, že se hlásíme i k Augsburskému vyznání (1530), hlavnímu luterskému vyznavačskému spisu sepsanému Filipem Melanchtonem, a k Druhé helvetské konfesi (1566), zdařile koncipované curyšským nástupcem Huldrycha Zwingliho Heinrichem Bullingerem.

Toto ambiciózní rozkročení mezi hlavní větve reformace ukazuje na nemalý ekumenický poten-

ciál českých evangeliků, který ještě podtrhuje ono zdánlivě samozřejmé slovo „církev“. Církev jako shromáždění povolaných, církev Páně, to jsou nejvlastnější duchovní kořeny i té „naší“ církve.

V přesném slova smyslu arci církev není „naše“, nýbrž Ježíše Krista. To je hlavní důvod, proč si ji nemůžeme privatizovat, ale její existenci máme vždy vnímat jako služebnou. Reformační konfese nejsou autorita prvořadá, nýbrž odvozená. Tou prvořadou je apoštolská autorita, Kristus sám.

Podobně jako každý den či aspoň každý týden máme čerpat ze slova Božího, tak aspoň při někte-

rých příležitostech stojí za to začít i do některé z našich konfesí. V něčem jsou nám už bezpochyby vzdálené, hlavně svým jazykem, ale v něčem se mohou ukázat překvapivě čerstvé a podnětné. A možná jejich četba roznítí touhu po nových vyznavačských postojích a výpovědích, bude-li to zapotřebí. Coby českobratrští evangelíci však na to nejsme a ani nesmíme být sami. Nejbližší máme ke Společenství evangelických církví v Evropě, tzv. Leuenberské konkordii, která sdružuje církve luterské, reformované, unionované, metodistické a valdenské (spolu s valdenskými mají českobratrští evangelíci v rámci ekumeny postavení jedinečné, neboť jejich reformace předcházela Lutherovu vystoupení). Řada textů k důležitým otázkám víry (jako např. ke svátostem) vzniká právě zde. Jsme rovněž členové obou konfesijních svazů, jak Světového společenství reformovaných církví, tak Světového luterského svazu. To jsou hlavní naši partneři a nejbližší spolupracovníci.

Ale na místní úrovni našich sborů nacházíme bratry a sestry snad mezi všemi, kdo se hlásí ke Kristu, určitě i v církvi římskokatolické. Doba pokročila, teologický dialog přinesl vyjasnění řady sporných otázek a dnes více než dřív jsme

se přiblížili Komenského touze, abychom sloužili své vlasti milé „jedním ramenem“. Však se tak děje nejen na úrovni místních společenství a mezi jednotlivci a rodinami, ale i ekumenickou spoluprací v České biblické společnosti, ekumenicky pojatým kaplanstvím v armádě, vězeních a v nemocnicích a v dalších sférách.

Přesto má smysl přemýšlet i nad svou vlastní vyznavačskou tradicí. Na koho navazujeme, k čemu nás to vede, co je pro nás důležité. Jsme církev historicky ukotvená, máme smysl pro kontinuitu, posloupnost generací víry není pro mnohé evangelíky nic neznámého či okrajového. Zároveň však přemýšlíme na více rovinách o „nové orientaci“, o tom, jak evangelium věrohodně zvěstovat a utvářet dnes.

Českobratrská církev evangelická nese jméno, které je samo o sobě dobrý program. Není důvod toto jméno měnit, jakkoli existují alternativy, které mají svoji váhu. Spíše je třeba měnit sebe – podle evangelia. Prosit o rosu shůry, vláhu Božího slova, aby se i ta naše zahrádka Páně uprostřed Evropy znovu zazelenala a vydala další plody víry, lásky a naděje.

Martin T. Zikmund

ROZHOVOR S ALEŠEM ZAPLETEM, ČERSTVÝM EVANGELÍKEM

Moji přátelé věřili v Boha. Proč bych já nemohl taky?

Společenství jako v církvi jsem jinde nepotkal

Aleš Zapletal (1990) je porevoluční dítě. Na filozofické fakultě v Olomouci studuje v doktorském studiu obor České dějiny a externě spolupracuje s Ústavem pro soudobé dějiny na projektu Česká společnost a sovětská armáda. To je také téma jeho disertační práce. K tomu studuje

dálkově evangelickou teologii, je ve druhém ročníku bakalářského studia. Vedle toho vyučuje francouzštinu, protože jako absolvent česko-francouzského gymnázia chce dobrou znalost tohoto jazyka předávat dál. Křesťanem se stal před pěti lety a jeho život nabral docela jiný směr. ▶

Jaké jste měl dětství?

Dětství jsem měl krásné. Prožil jsem je v Olomouci. Často jsme jezdili za babičkou a dědou do Valašského Meziříčí. Jezdili jsme vlakem, a proto asi mám tak rád vláčky. Nikdy jsem se neptal, kdy už tam budem, naopak, bavilo mě to. Maminka byla s námi doma (mám ještě mladšího bratra) a vděčím jí za mnohé. Naučila mě poslouchat hudbu, předala mi vztah ke knížkám. Četla nám, zpívali jsme. Vztah mám i k výtvarnu a tvoření, ale na to nemám moc schopnosti.

Vyrůstal jste v nábožensky založené rodině?

To právě ne. Doma jsme měli takovou křesťanskou výchovu bez křesťanství. Naši se nám snažili předávat morální hodnoty – že se nemá lhát a ubližovat druhým, ale do kostela jsme nechodili. Snad na Vánoce, když jsme se šli podívat na jesličky. Naši mě nechali pokřtít v římskokatolickém kostele, to ano. Ale pak už nic. Jediné na co si pamatuji, je, že jsme se na Štědrý den před slavnostní večeří modlili společně Otčenáš.

Kdy a jak jste se s evangeliíky potkal?

Do evangelické církve jsem se dostal díky spolužákovi z česko-francouzského gymnázia. On mě jednou, o prázdninách 2013, pozval, ať jdu s ním do kostela. Ptal jsem se: A co tam budu dělat? Nikdy předtím jsem na bohoslužbě nebyl. A on říkal: Budeš poslouchat. A to platí dodnes. Když přijdu do kostela, tak poslouchám. Cítím, že mě to rozvíjí a někam posunuje.

Co to pro vás znamenalo?

Měl jsem v té době kolem sebe víc věřících kamarádů. Vnímám je, že jsou věřící, a zároveň, že to jsou moji přátelé, důvěřoval jsem jim. Tak jsem si říkal: Když oni mohou věřit v Boha, proč bych já nemohl taky? Předtím jsem si nemyslel, že by křesťanská víra byla něco pro mě.

Co je důležité pro vaši osobní zbožnost?

Hodně a často o tom přemýšlím. Život, kterým teď žiju, je s vírou nějak spojen. Kdybych ze

svého života teď všíru v Boha a církve odstranil, tak by z něho moc nezůstalo. Důležitá je pro mě modlitba. Zpočátku jsem byl dost ovlivněn evangelikální zbožností, zažil jsem setkání mládeže s modlitebními chvílemi a dosud je mi to blízké. Takže modlit se nahlas a svými vlastními slovy je pro mě přirozené, mám to rád. Ať už se modlím sám, nebo s ostatními v nějaké skupině. Důležité pro mě taky je prožívat a uvědomovat

si vztah k Bohu, ke Kristu. Že to není jen věc nějakého intelektuálního přesvědčení, jak se dřív nešťastně říkalo – světonázoru, ale že to je vztah k někomu, kdo nás má rád. Nejspíš se to dá popsat jako vztah blízkého přátelství. Jednou jsem psal do Noty nebe článek o přátelství a tam jsem napsal, že můj nejbližší přítel je Ježíš. Tak to prožívám a považuji za důležité. Ke zbožnosti patří také četba Bible a různých teologických děl. Od té doby, co jsem začal dálkově studovat teologii, mám dojem, že se můj osobní život více prolíná s vědeckým zkoumáním. A to je velice napínavé. Historie, kterou jsem vystudoval, mě taky baví, ale v teologii se vše propojuje, tam se cítím víc doma.

Takže vás studium teologie od víry neodvádí, jak je možné někdy zaslechnout?

Tak to určitě ne. Už předtím, než jsem šel na teologii, jsem díky kontaktu s křesťany různých

proudů tušil, že potkám různé pohledy na mnohé věci. To se mi potvrdilo. Možná, že někoho taková pluralita od víry odvádí nebo ho žene do pochybností, ale mě ne. Možná je to tím, že jsem do církve přišlý a nejsem zatížen žádnou církevní tradicí. Je pravda, že názorové střety kolem konkrétních věcí, zvláště mezi přáteli, nesu těžce a dřív jsem to prožíval ještě emotivněji, ale vztah k Bohu to neničí.

Je pro vás jakési souznění v těchto věcech důležité i v partnerském vztahu?

To rozhodně. Moje žena je z evangelického rodu. Nedovedu si představit, že bych měl nevěřící manželku, byť v praxi takový vztah asi může fungovat. Vidíme kolem sebe takové příklady. Pro mě je to ale opravdu nepředstavitelné.

A když to vezmu opačně: jak vaše původní rodina přijala do svého středu věřící křesťanku?

Velice mile. No, ono to bylo ještě trochu jinak. Po nějaké době, co jsem začal do kostela chodit, se ke mně přidala moje maminka. Nyní navštěvuje v našem sboru Kurzy alfa. Táta do kostela zatím nechodí, ale když jsem měl u nás ve sboru kázání, přišel si mě poslechnout. Proti církvi je naladěn jen můj mladší bratr. Ale mou ženu přijal dobře.

Co byl ten rozhodující impulz pro studium teologie, když už jste vystudovaný historik?

Těch impulzů bylo několik. Od začátku, co se počítám mezi věřící, mě teologie zajímala. Četl jsem Bibli, Luthera, Komenského. Dále mě velice inspirovali faráři, obdivuji jejich schopnost kázat. Mám mezi nimi několik dobrých přátel, za to jsem velice vděčný, a ti mě v zájmu o teologii podporují. Další důvod je, že naše církev potřebuje duchovní, tak bych do této služby chtěl taky jednou nastoupit. A konečně – perspektiva farářské služby a studium mezi spolužáky na Evangelické teologické fakultě je ohromná věc. Mezi bohoslovci jsem našel společenství, jaké jsem doposud nikde

jinde nepotkal. Je to nádherné. Třeba jazykové pobyty na začátku školního roku v Chotěboři, nebo Kontakt – akce pro mládež, na které se

dnes už podílím organizačně. K práci faráře je zapotřebí Boží povolání. Jsem zdrženlivý říkat, že takové povolání mám, ale velmi si přeji tímto způsobem sloužit Bohu a svým bližním a doufám, že se Pán Bůh k tomu přizná, že to uzraje a přijde.

Jak se cítíte ve sboru, v němž žijete?

Ve společenství mezi křesťany se cítím doma. Nejen v Olomouci, ale i mezi mládeží nebo kdekoli jinde. Jsem mezi přáteli. Otevírají se stále nové prostory pro setkávání s lidmi, chodím na pastorálky, jezdím na exercicie. Ačkoli jsem spíše introvert, získal jsem hodně nových přátel. Myslím, že za těch pět let, co jsem věřící, jsem potkal více lidí než za celý svůj předchozí život. A to by bez církve určitě bylo jinak. Včetně toho, že jsem zde potkal ženu svého srdce.

Které důrazy jsou pro vás důležité jako pro evangelíka? Pociťujete něco jako evangelickou identitu? ►

Z důrazů je to jakási pluralita. Je výborné, že vedle sebe mohou existovat různé názorové proudy. Imponuje mně vysoká kultura dialogu, určitě vyšší, než je ve společnosti běžné. A zároveň zde mohou nalézt své místo lidé s netradičním pohledem, hledači, nerozhodnutí. Společensví a dobré

vztahy to je něco, co je hned vidět. To i mě přivedlo mezi evangelíky, když jsem hledal. A zároveň je tu prostor i pro individuální prožívání, hledání vlastních důrazů a toleranci k různosti.

Ptala se Daniela Ženatá,

foto tazatelka a Alena Zapletalová

K TÉMATU EVANGELICKÉ IDENTITY

Čáslavsko a vznik Českobratrské církve evangelické

Letošní rok si připomínáme sté výročí vzniku Československa a zároveň Českobratrské církve evangelické. Tato církev vznikla na Generálním sněmu v Praze ve dnech 17. a 18. prosince 1918, kde bylo usneseno, že po třistaletém násilném přerušení se evangelíci augsburského a helvetského vyznání vracejí k odkazu svých předků a k tradicím české reformace, husitství, církve podobojí a Jednoty bratrské. Vznikla tak Českobratrská církev evangelická, která se na sněmu přihlásila i ke Komenského *Kšaftu*, když se přihlásila k České konfesi z roku 1575, Rudolfovu majestátu z roku 1609 a Bratrskému vyznání z roku 1662. Církevní ústava byla státem schválena roku 1919 a tentýž rok byl parlamentem schválen zákon o založení Husovy československé evangelické fakulty bohoslovec-ké v Praze. Fungovalo prozatímní církevní zřízení, které vycházelo ještě z rakousko-uherského a které bylo nahrazeno novým až roku 1921.

Předsedou sněmu byl zvolen Václav Havelka z Čáslavi, který působil jako sborový a později i seniorátní kurátor. Na Staroměstském náměstí u sochy mistra Jana Husa měl projev i čáslavský farář František Kozák, který se o sjednocení zasloužil velikou měrou. Spolu s faráři Ferdinandem Císařem a Janem Pelíškem vydával časopis Hus, ve kterém myšlenky sjednocení propagoval. Ovlivnil též i významné osobnosti první

generace církve: Františka Žilku, který v Čáslavi působil jako vikář, a Františka Bednáře, který v redigování časopisu Hus pokračoval. Farář reformované evangelické církve (tj. helvetského vyznání) Kozák s vilémovským farářem luterské evangelické církve (tj. augsburského vyznání) Rudolfem Petrem Lányem spolu založili roku 1912 kazatelskou stanici v Habrech, která byla společná pro obě vyznání. Po odchodu F. Kozáka na odpočinek roku 1925 byl R. P. Lány zvolen čáslavským farářem, v Čáslavi vydržel až do roku 1944. V Čáslavském seniorátu to nebyl ojedinělý příklad, v letech 1914 až 1916 byl postaven Jubilejní chrám mistra Jana Husa v Pečkách a farní sbor v Pečkách byl ustaven 26. 10. 1918 jako první spojený.

Čas velkých očekávání

Příští rok si budeme též připomínat 150 let od otevření čáslavského evangelického kostela. Kostel se začal stavět v době působení faráře Pavla Nešpora, v době velkých očekávání. Roku 1861 byl vydán protestantský patent, který zrovnoprávnil evangelíky s katolíky. Roku 1862 byl vysvěcen ve Zvěstovicích hřbitov a o rok později i hřbitovní kaple, kterou společně spravoval reformovaný sbor z Močovic (Čáslavi) a augsburský sbor z Opatovic. V kapli se konaly čtyři helvetské a čtyři augsburské bohoslužby ročně.

Později kapli spravoval sbor ČCE ve Vilémově. Roku 1864 byl položen základní kámen evangelického kostela v Čáslavi, tehdy šlo velké procesí z Močovic, kde předtím sbor sídlil. Roku 1866 se zakoupil dům vedle kostela a upravil se jako fara,

protože stará fara v Močovicích i s toleranční modlitebnou vyhořely. Tehdy sboru pomohla kazatelská stanice augsburského sboru v Opatovicích, která sídlila v hostinci Bílá růže (od sedmdesátých let 19. století do roku 1918 byla tato luterská modlitebna v Jablonského ulici). Kostel byl slavnostně otevřen 6. července 1869, při slavnostním obědě připil kolínský farář Čeněk Dušek se slovy „Na zdar národní církve!“

Osobnost Čenka Duška

Byl to právě Dušek, který v Čáslavském seniorátu po sjednocení církve volal nejvíce. V Čáslavi a v Kolíně se projednávalo takzvané „Čáslavské církevní zřízení“ z roku 1877, které se v roce 1889 dostalo až na generální sněm ve Vídni, kde byl ale návrh většinou jediného hlasu zamítnut. Před generálním sněmem v prosinci 1918 se pořádaly takzvané „čáslavské konventy“; zmiňuje se o nich vnučka Josefa Součka i čáslavský kronikář Chramosta, který píše: „V září shromáždili se evangelíci z čáslavského kraje k manifestaci

pro sjednocení a osamostatnění evangelických církví. Po slavnostním kázání faráře Rudolfa Láňe z Vilémova promluvil profesor Antonín Boháč z Prahy o neodkladném řešení této náboženské otázky.“ Čeněk Dušek byl tou dobou už vážně nemocen, zemřel 23. listopadu 1918, proto se již generálního sněmu účastnit nemohl, ale byl přítomen na sjezdu všech českých evangelických církví roku 1903, na kterém byla založena Kostnická jednota, tehdy sdružující Církev helvetského a augsburského vyznání a spolu s nimi Jednotu bratrskou a dnešní Církev bratrskou. Tyto dvě církve začaly v českých zemích působit po vydání protestantského patentu.

Prapůvodní myšlenky na sjednocení

Pro sjednocení vyznání byla důležitá i českobratrská tradice a obecně tradice české reformace. V šedesátých letech 19. století vydal první rozsáhlejší pojednání Heřman z Tardy. O osamostatnění církve se jednalo již revolučního roku 1848 a roku následujícího, tyto vlastenecké snahy podporoval i močovický farář Pavel Nešpor; z rodinných pamětí víme, že už jeho strýc Jan Nešpor si stěžoval na rozdělení českých evangeliků tolerančním patentem. Jan Nešpor, farář v Krabčicích, a Josef Nešpor, farář močovický a otec Pavla Nešpora, byli první generace českých reformovaných farářů. Myšlenky na sjednocení evangeliků jsou tedy staré jako toleranční patent, vždyť Josef II. vydal 10. června 1783 tento text: „Pokud se nějaký muž či nějaká žena nebo kdokoli v vrchnostenského nebo krajského úřadu jako deista, israelit nebo jako takzvaný beran přihlásí, nechť se mu bez dalšího dotazování pětadvacet holí nebo karabáčem na zadek vysází a s tím nechť se pošle domů.“ Tak chtěl reagovat na přetrvávající sektářství a na lidi, kteří se tolerančnímu patentu nechtěli podřídit, a chtěli vyznávat víru předků. Původně hanlivé označení „berani“ vzniklo již za rekatolizace a označovalo paličaté evangelíky, ti to ale vykládali tak, že věří v beránka Božího. Toto pojmenování vydrželo dodnes podobně jako úsloví, že je něco pevného jako helvetská víra.

Pavel Dočekal

Bez čeho by evangelík nebyl evangelíkem?

Bez osobní důvěry v Pána Boha, orientace v Bibli, kritického myšlení a obezřetnosti vůči manipulaci.

Jaromír Plíšek, diplomat a vedoucí tajemník
Ústřední církevní kanceláře

To záleží na tom, jestli evangelíka chápeme především jako nekatolíka, nebo především jako specifický druh křesťana. V prvním případě by nemohl být evangelíkem, kdyby se katolíci polepšili natolik, že už by dál nemělo cenu existovat vedle nich a proti nim. V druhém případě by nemohl být evangelíkem, kdyby mu základní křesťanské vyznání přestalo dávat smysl. Mezi oběma pojetími existuje plynulý přechod. Evangelík je jako křesťan specifický právě tím, že vychází z troufalého vyhlášení reformace – všechny zprostředkující instituce jsou druhotné, ne-li zbytečné oproti tomu, co koná Bůh a k čemu se křesťan vztahuje svou individuální vírou. Od otců zakladatelů tím do své genetické výbavy přejal zvláštní extremismus: evangelická víra musí být neustále dospělá a odpovědná. Jenže kdo to má zvládat?

Petr Sláma, vysokoškolský pedagog

Evangelické sbory jsou soudržné, lidé se tam dobře znají, rádi si povídají o své víře a církvi. Na činnosti sboru se podílejí mnozí jeho členové, nejenom farář. Hodně a hezky se zpívá, nejen v kostele, ale i jen tak doma. Evangelíci bývají kultivovaní a sympatičtí.

Výtečný důsledek Lutherova učení je důraz na čtení Bible, to je také pro evangelíky typické. Novodobý Český studijní překlad a webová stránka www.obohu.cz pocházejí z evangelické dílny. Není náhodou, že Evangelická teologická fakulta byla po dlouhá léta považována za kvalitnější než Katolická teologická fakulta.

Zdá se mi, že evangelíci se často vyznačují výrazným smyslem pro čestnost, pravdivost a odpovědnost. Snad je to i demokracií v církevní organizaci. To všechno jsou věci, z nichž bychom se mohli my katolíci poučit. Myslím ale, že nevraživost mezi katolíky a evangelíky je v Česku ve 21. století překonána. A bylo by hezké, kdybychom tvořili jednu církev s pluralitou spirituality.

Kateřina Trlířajová, matematik, člen
římskokatolické církve

První nápad říká, že evangelík evangelíkem nebude bez evangelia, bez evangelické víry a evangelického zápalu nebo i bez evangelijního pojetí církve, člověka, úřadu. Ovšem druhá myšlenka dodává – nebude evangelík, pokud nebude vnitřně srozuměn s dominancí evangelia v životě a v rozhodování. Anebo pokud si smysluplně nezdůvodní, proč je dobré být evangelík právě dnes, kdy se mnohým jeví za dostačující obecně se prohlašovat za křesťana.

Joel Ruml, evangelický farář,
bývalý synodní senior ČCE

Napadaly mne nejdřív samé mně milé symboly. Společné sdílení kalicha a chleba při večeři Páně. Krásné střízlivé kostely. Píseň Mocný Bože, při Kristovu... Ale to jsou opravdu jen symboly. Evangelík by pro mne nebyl evangelíkem bez písmáctví a ustavičného „rozvažování, tak-li by ty věci byly“. Bez tvořivého a na dřeň jdoucího napětí mezi tradicí a porozuměním měnícímu se životu a světu. Mezi jednotou a růzností. K čemuž patří i hádky s ostatními (i když je někdy sama těžko snáším). Kdyby evangelíci nebyli otevření pro různost, asi bych si je mezi ostatními církvemi nevybrala.

Radmila Schneiderová, psychiatr
JPI

NÁSTĚNKA

SYNODNÍ RADA

Z projednaných titulů na zasedání synodní rady 30. 10. a 13. 11. vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada uděluje Milanu Přívratskému, Jiřímu Kantorovi, Zdeňku Žambochovi a Lubomíru Burešovi osvědčení o způsobilosti k ordinované službě výpomocného kazatele; uděluje Otakaru Mikolášovi a Štěpánu Maroszovi osvědčení o způsobilosti k ordinované službě faráře ČCE; potvrzuje volbu Marty Sedláčkové za farářku ve Znojmě a Alžběty Hanychové za farářku v Praze 9-Horních Počernicích – obě na plný pracovní úvazek; prodlužuje pověření pastoračních pracovníků Lenky Palové v Horním sboru ve Vsetíně, Pavly Queisnerové v Pardubicích, Miluše Hauserové v Brně II a Martiny Kovářové v Růžďce; vzala na vědomí rezignaci Aleše Mosteckého na členství ve správní radě Personálního fondu.

Fakulta a bohoslovci

Synodní rada vzala na vědomí zprávu z třítydenní bohoslovecké praxe, kterou vykonal student Jordan Tomeš ve sboru v Moravci.

Vězeňská služba, armáda

Synodní rada pověřuje bratra Ondřeje Zikmunda dobrovolnou duchovenskou službou ve věznici ve Světlé nad Sázavou; souhlasí s prodloužením pověření k duchovenské službě armádního kaplana pro Drahomíra Frühbauera.

Evangelická akademie

Synodní rada vysílá sestru Martu Židkovou ke kaplanské službě ve školách Evangelické akademie v Brně.

Ekumenické vztahy

Synodní rada vzala na vědomí zprávu Filipa Susy, který se zúčastnil slavnostní bohoslužby u příležitosti změny superintendentů v Görlitz; vzala na vědomí zprávu Hany Jindřiškové z mezinárodního kempu Sugar Creek Bible Camp v USA.

Různé

Synodní rada souhlasí s příspěvkem Asociaci nemocničních kaplanů (ANK) ve výši 10 000 Kč z Fondu sbírky sociální a charitativní pomoci. ČCE se tak podílí na příspěvku ANK pro 10 kaplanů z řad duchovních ČCE. SR poskytla Diakonii ČCE příspěvek 10 000 Kč na Diakonické setkání 2018.

SR souhlasí s krátkodobým zapůjčením starého tisku *Písně duchovní evangelistské* (tzv. Šamotulský kancionál, 1561) do Regionálního muzea v Litomyšli pro potřeby výstavy za splnění dojednaných bezpečnostních a finančních podmínek.

Další jednání

Synodní rada se věnovala vnitřním hospodářským záležitostem sborů i církve, zprávám z jednání seniorátních výborů a vizitací ve farních sborech, personálním otázkám, přípravám na ekumenická setkání a provozním a organizačním záležitostem.

Stanovisko synodní rady ČCE k diskusi o Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (o tzv. Istanbulské úmluvě)

Znepokojuje nás, že parlamentem připravovaná ratifikace Istanbulské úmluvy vyvolala ve společnosti vypjatou a věcně nepřiměřenou diskusi.

Považujeme za potřebné vyjadřovat se jasně a zřetelně k důležitým otázkám veřejného života. Nepřipojili jsme se ke kategorickým soudům, zaznívajícím od představitelů některých církví. Nesouhlasíme s tím, že úmluva, která má zakotvit mezinárodní standard ochrany před různými formami násilí, je ve skutečnosti rafinovaný pokus vnést do našeho právního řádu pochybná ideologická měřítká.

O ratifikaci úmluvy rozhodnou volení zástupci, a to svobodně a podle svého nejlepšího svědomí. Věříme, že střizlivě posoudí, zda mohou z dobrého úmyslu vyplývat nějaká rizika a nebezpečí pro svobodnou společnost a právní stát.

Respektujeme, že na Istanbulskou úmluvu mohou mít křesťané různé pohledy. Jsme však toho názoru, že by se ČR měla přihlásit ke státům, které se s různými formami zneužití moci nesmiřují a smlouvu již ratifikovaly.

synodní rada Českobratrské církve evangelické

ÚMRTÍ

Ve věku 79 let zemřel 22. října **Mirija Francouz**, výpomocný kazatel a kurátor sboru v Přesticích.

Dne 30. října zemřel ve věku 76 let evangelický farář **Ladislav Szabó**. Pracoval v civilních zaměstnáních a od roku 1988 působil ve sborech v Kdyni, Dolní Bělé a Krucemburku.

DaZ

PŘEDPLATNÉ 2019

Milí čtenáři,

více než deset let stál výtisk Českého bratra 25 korun. Společnost, církev, ceny služeb i energií prošly za tu dobu určitým vývojem. Návrh na zvýšení ceny časopisu i předplatného byl v minulých letech na stole již několikrát, ale nikdy jsme k tomu nepřistoupili.

Nyní ale nastal čas. Od příštího ročníku 2019 zvyšujeme cenu jednotlivého výtisku na 30 Kč, roční předplatné bude ve zvýhodněné výši 350 Kč. (Do zahraničí bude předplatné kvůli vysokému poštovnému 900 Kč a sponzorské zůstane na 600 Kč.)

Předplatné přechází kontinuálně do dalšího ročníku, faktury na zaplacení budeme sborům i jednotlivcům rozesílat (jako obvykle) v únoru.

Děkujeme, že nám zachováte svou přízeň. **Daniela Ženatá, šéfredaktorka**

OCENĚNÍ ZA CELOŽIVOTNÍ POSTOJ

Miloš Rejchrt obdržel Cenu Příběhů bezpráví

Ve čtvrtek 1. listopadu byl v pražském kině Lucerna zahájen 14. ročník projektu Příběhy bezpráví – Měsíc filmu na školách. Během večera obdržel Cenu Příběhů bezpráví i evangelický farář Miloš Rejchrt. Ceny se každoročně udělují třem pamět-

níkům za jejich odvážné postoje a vzdor vůči komunistickému režimu. Ocenění je výjimečné tím, že osobnosti nominují mladí lidé do 30 let.

Miloš Rejchrt je tak po loni oceněné disidentce Haně Jüptnerové další laureát z řad aktivních členů Českobratrské církve evangelické. Pořadatelé letos kromě něho udělili cenu také Františku Rudlovi (in memoriam) a Anně Honové.

Miloš Rejchrt (*1946) vystudoval evangelickou teologii. Státní souhlas k výkonu duchovního povolání ale ztratil krátce po absolvování, už na podzim 1972. Až do pádu komunistického režimu se živil jako topič parních kotlů. Stal se jedním z prvních signatářů Charty 77 a v letech 1980–81 byl také její mluvčí. Na své okolí Miloš Rejchrt výrazně působil i skrze hudbu – už od základní školy psal vlastní písně s křesťanskými texty a v dospělosti se stal jednou z hlavních postav evangelické hudební skupiny Berani.

Příběhy bezpráví evidují osudy lidí stíhaných komunistickým režimem v Československu. Zastřešuje je organizace Člověk v tísni prostřednictvím svého programu Jeden svět na školách. Během listopadu 2018 se na téměř 400 zapoje-

ných školách promítaly čtyři filmy, které se tematicky vztahují ke komunistickému státnímu převratu v roce 1948. Projekce doplnily besedy s pamětníky, historiky i s filmaři.

Hof

EVROPSKÁ EKUMENA

Hranice – Tváře – Bratři a sestry

Rok 1918 se v evropských dějinách zapsal mnoha způsoby. Připomínáme si 100. výročí od konce první světové války, v Česku slavíme 100 let od vzniku novodobého státu. Nová geopolitická situace znamenala nové uspořádání hranic a mnohdy zpřetrhala i fungující vazby a dlouholetá partnerství.

O víkend 10.–11. listopadu pozvala Evangelická církev a. v. v Rumunsku své partnery do hlavního města Bukurešti na zahájení projektu Hranice – Tváře – Bratři a sestry. Ten má připomenout, že s novými hranicemi se změnila také církve. Pro hos-

titelskou organizaci to tehdy znamenalo rozšíření lidové německé církve v Sedmihradsku o další sbory s jinou tradicí. Jinde, například v českých zemích, se bratři a sestry náhle ocitli za státními hranicemi.

Součástí projektu je i výstava, představující významné členy jednotlivých ►

evangelických církví střední a jihovýchodní Evropy. Českobratrská církev evangelická je zde reprezentována osobností kazatele a signatáře Charty 77 Alfréda Kocába. **Hof**

TÁBOR J. A. KOMENSKÉHO V BĚLČI

Nový správce tábora

Kuratorium Tábora J. A. Komenského v Bělči nad Orlicí na své schůzi 19. 11. s radostí přivítalo nového správce tábora Václava Španihela a jeho rodinu. Těšíme se na spolupráci s ním a přejeme mu hodně síly a trpělivosti s vedením tábora.

Marta Kellerová

VYZNAMENÁNÍ

Medaile za zásluhy o archivnictví

Dne 24. října 2018 udělilo Ministerstvo vnitra ČR medaili Za zásluhy o české archivnictví PhDr. Evě Fialové, která v letech

1991–2016 působila jako vedoucí Ústředního archivu ČCE a od roku 2007 pracuje i ve Státním oblastním archivu v Třeboni (pracoviště Jindřichův Hradec), kde pořádá rozsáhlý rodinný archiv Černínů.

Adéla Šmilauerová, foto Ministerstvo vnitra ČR

OZNÁMENÍ

Pozvánka na podvečer modliteb

Ekologická sekce České křesťanské akademie ve spolupráci s Mezinárodním ekumenickým společenstvím (IEF) se připojuje k lednovým modlitbám a připravuje Podvečer modliteb za životní prostředí a náš vztah k němu s kázáním Tomáše Boňka, kněze Obce křesťanů. Zveme k tomuto ekumenickému setkání, které se uskuteční v úterý 15. ledna 2019 od 18 hodin (předpokládaný konec do 19 hodin) v přízemí kláštera Emauzy, Praha 2, Vyšehradská 49.

JNe

Pozvánka do Emauz

Ekologická sekce České křesťanské akademie zve na úterý 11. prosince 2018 od 17.30 h. do kláštera Emauzy (Praha 2, Vyšehradská 49) na adventní besídku s bilancí práce sekce a výhledem do budoucna, neformálním popovídáním, promítáním fotografií z cest a předvánočním pohoštěním.

JNe

Pozvánka na lednové koncerty 2019 v Praze-Strašnicích

13. ledna 2019, 17 h.

Aneta Schwarzová – soprán,

Petr Čech – varhany.

Vivaldi, Muffat, Pergolesi, Bononcini, Stanley, Bach, České pastorely, Mozart, Ryba

20. ledna 2019, 17 h.

Ondřej Balcar – kontrabas,

Josef Coufal – varhany.

Corelli, Vivaldi, Bach, Mácha, Kuchynka, Černý, Šimandl, Rachmaninov.

27. ledna 2019, 17 h.

Štěpán Rak – kytara napříč žánry.

Skladby a úpravy písní Rak, Bilk, Vejvoda, Ingrid.

Program zahrnuje hudbu vážnou, lidovou, populární, etnickou, dechovou, rock-and-roll, hudbu jazzovou a tramskou.

Českobratrská církev evangelická,
Kralická 4, Praha 10-Strašnice.
Vstupné dobrovolné.

Pozvánka k rekreaci – chatky na jihu

www.ChatkyNaJihu.cz – pro skupiny
70 osob. Kolo, koupání, borůvky. Dovoz
jídla nebo vlastní vaření. Rezervujte už teď:
604551305.

Nabídka ošetření stromů

Rizikové kácení stromů a ořez za pomoci
horolezeckých technik. Tel: 725281406,
www.lezecke-prace.cz

Vojtěch Páv

Sbor Praha-Jarov hledá nového faráře

Jsme stabilní sbor s dobrými vztahy,
dlouhou tradicí a zdravým hospoda-
řením. Máme silnou generaci seniorů,
kteří utvářeli podobu sboru více než
30 let. Vedle toho máme rostoucí mládež
i střední generaci, na které dnes leží hlavní
odpovědnost za chod sboru. Od nového
faráře očekáváme, že přinese svěží vítr,
energii i vizi, které nám pomohou narušit
stereotypy, vytvořené v minulých gene-
racích, a sbor více otevřít vnějšmu světu.

Farářské místo bude volné v říjnu 2019,
jsme ale připraveni případně akceptovat
i nástup pozdější.

Pokud máte zájem, ozvěte se
prosím kurátoru Janu Fenclovi
jan.fenc1@quick.cz, 721877920.

Pojď,
teď je ten čas
jej chválit...

Pojdme se v tento vánoční čas
na chvíli zastavit
a připomenout si smysl Vánoc.
Setkání se uskuteční
25. 12. 2018 od 16:00
v evangelickém kostelíku
na Klokočově u Chotěboře.
Radostnou zvěst uslyšíte
od našeho faráře
Mgr. Jiřího Kučery.

MOJE CÍRKEV

*Speciální škola Diakonie v Praze-Michli
vzdělává i děti s handicapem, které přicházejí
z cizojazyčného prostředí.*

Na obrázku syn Jia Liang a tatínek Tu Shao Hua.

Foto: Diakonie ČCE

V kempu s bandou „Amíků“

Co by byl život bez dobrodružství

K dlouhému pobytu v zahraničí se člověk může dostat i naprostou náhodou. Jako se to stalo mně. Jednoho prosincového večera jsem si začala plánovat léto a hned mě trkla do očí nabídka mezinárodního tábora v Rumunsku. Neváhala jsem a hned napsala na oddělení mládeže, že mám zájem a chtěla bych se přihlásit. Jako odpověď mi ale přišla nabídka strávit tři měsíce v kempu v Americe.

Rozhodování ani přípravy nebyly dlouhé

Geograficky má USA k Rumunsku daleko a délka pobytu také jemně překračovala dobu, kterou jsem chtěla strávit mimo ČR. Ale co by byl život bez dobrodružství...

Pobyt začínal v Chicagu, kam se sjeli všichni mezinárodní vedoucí, aby spolu strávili čtyři dny a mohli se navzájem seznámit, poznávat město a připravovat se na budoucí pobyt v kempu. Poznala jsem lidi z Austrálie, Thajska, Malajsie, Lotyšska, Polska, Zambie, Madagaskaru, Guatemaly, Kolumbie, Brazílie a mnoha dalších států.

A jak jsem se pak měla v táboře s tlupou Američanů?

Hned jak jsem do kempu přijela, zarazilo mě, jak otevření a přátelství všichni byli. Okamžitě jsem musela vstřebávat strašné množství informací, které se na mě valily ze všech stran, ať už to byly písně, hry, provozní informace, pravidla, nebo jména vedoucích, se kterými jsem měla strávit celé léto.

ČCE v červnu tohoto roku uzavřela partnerství s La Crosse Area Synod, jedná se o „seniorát“ v církvi ELCA (Evangelická lutherská církev v Americe). Tato církev posílá každý rok pozvánku do svých partnerských církví pro mladé lidi ve věku 18–30 let, aby přijeli do Spojených států pracovat s dětmi na letních táborech. Každý rok se zúčastní zhruba 20–30 lidí z celého světa.

Největší strašák (hned po cestování letadlem) byl pro mě ovšem jednoznačně jazyk. Doma jsem si svojí angličtinou byla docela jistá, ale jakmile jsem se chtěla zúčastnit konverzace s rodilými mluvčími, byl to boj. Ani nemluví o tom, jak si dělali legraci z mého přízvuku.

Po dvou týdnech jsem se nicméně rozmluvila a po třech týdnech mě začali brát jako Hanču, ►

a ne jako tu holku z východní Evropy. Občas se mi zdálo, že hlavní náplň mé práce bylo šířit osvětu o České republice. Ani nespočítám, kolikrát jsem se musela ohradit, že když existovalo Československo, ještě jsem nebyla naživu.

Největší výzva byly děti

Každý ví, že děti jsou upřímné, někdy až moc. Deně jsem musela odpovídat na otázky, proč mluvím tak divně. Jestli v Evropě nosíme boty. Jestli nám teče voda a jestli vím, co to je mobilní telefon. Po prvním týdnu jsem toho měla dost. Říkala jsem si, že to nezvládnou, že radši pojedou domů. K tomu ale naštěstí nedošlo. Nakonec se všechny děti chtěly naučit česky, vedoucí nevyjímaje.

Tohle léto asi jen tak nezapomenu

Aby člověk byl vedoucí na táboře, musí mít tuhou kořínek. Během školení vedoucích nás sice připravovali na všechny možné situace, ale když pak skutečně přijdou? Zažila jsem, jak koně, kteří patřili k táboru, protřhli v noci ohradu a rozutekli se do okolí a vedoucí je museli jít chytat. Zažila jsem, že část kempu se zatopila, že dva vedoucí převrhli kánoe a spadli do jezera plného pijavic a že nám úplně poslední den uteklo dítě jen v pantoflích na docela rušnou silnici. Zažila jsem střetnutí s kojetem a vodácký výlet na Mississippi.

Bylo to náročné a bylo toho hodně, ale neměnila bych a hned bych jela znovu.

Hana Jindřišková

ŠKOLY EVANGELICKÉ AKADEMIE

Jubilejní lípa na školní zahradě

... a svatební koláčky

K výročí sta let od vzniku Československa zasadili studenti a učitelé Střední zdravotnické školy Evangelické akademie v Brně na školní zahradě lípu s nadějí, že tento český národní strom zahradu zkrášlí a v horkých letních dnech příjemně ochladí.

Abychom mohli strom koupit a zasadit, potřebovali jsme jistý obnos peněz, který naše učitelka dě-

jepisu obstarala způsobem, kterým pro myšlenku lečjaké studenty nadchla. A ti pak po celý jeden týden postupně po jednotlivých třídách pekli buchty, koláče, bábovky a další dobroty a o velké přestávce je za pět či deset korun nabízeli k svačině ostatním, včetně učitelů; pochutnala si i paní ředitelka.

Kdo si dal něco k zakousnutí, zároveň kulinařské dílo anonymně ohodnotil. Při slav-

nostním sázení lípy tak mohla být vyhlášena i nejlepší kuchařka školy. Vyhrála studentka čtvrtého ročníku, která nadchla svými svatebními koláčky.

Při slavnostním sázení lípy se na zahradě sešla celá škola.

Benjamín Skála

EKUMENICKÁ BOHOSLUŽBA V DÁLNIČNÍ KAPLI

Světový den obětí dopravních nehod čtvrtstoletý

Vrátit životy neumíme, ale můžeme při sobě stát

Již po pětadvacáté si lidé po celém světě o třetí listopadové neděli připomněli oběti dopravních nehod. V Česku v dálniční kapli u Plzně, u památníku obětím nehod v Praze a o týden později také v evangelickém kostele v Moravské Chrástové.

Vzpomenout na ty, kdo zemřeli při dopravních nehodách, a vyjádřit solidaritu s utrpením jejich blízkých a dalších, kdo nesou dlouhodobé dopady neštěstí na silnicích – to jsou hlavní cíle

položili životy. Vzpomeňme ale i na ty, kteří jsou obětí našeho stylu života a komunikace. Jsou jich stovky. A na rozdíl od mrtvých vojáků je nikdo nevítá na letišti a o jejich blízké se společnost příliš nestará.“

Před symbolickým zapálením svíček a zapísováním jmen obětí do knihy hovořil v kázání evangelický farář Karel Šimr o biblickém pohledu na život člověka v jeho křehkosti a nedokončenos-

řetězce, kterému nechybí ani duchovní rozměr. Již tradičně patří k jeho vrcholům ekumenická bohoslužba v naší dosud jediné dálniční kapli na D5 u Šlovic nedaleko Plzně. Letos ji zahájil plzeňský římskokatolický biskup Tomáš Holub pohledem bývalého vojenského kaplana: „Je úžasné, že si vážíme vojáků, kteří za naši svobodu

ti. Připomněl Ježíšovo podobenství o pšeničném zrně, přinášejícím užitek tehdy, když padne do země. To odhaluje smysl Ježíšova příběhu a v jeho světle otevírá i nám cestu k plnosti života právě v jeho bytostné nedokončenosti a zlomkovitosti. A také k naději v „budoucí slávu, která má být na nás zjevena“ a jejíž splnění „celé tvorstvo tou- ►

žebně vyhlíží“. „Jsme na jedné lodi, nedělíme se na šťastné a nešťastné, oběti a nedotčené. Společně se rmoutíme a společně doufáme,“ uzavřel.

O moci v bezmoci svědčí ale především ti, kterým zkušenost s dopravní nehodou změnila život. „Vrátit čas nedokážeme. Vrátit životy neumíme. Ale můžeme při sobě stát, navzájem si pomáhat a vědět, že nikdy nejsme sami. Ani v těch nejhorších chvílích, kdy bolí i dýchat.

Hodně věcí nemůžeme, ale být tu pro sebe navzájem můžeme,“ říká spoluzakladatelka sdružení Plzeňská zastávka Mirka Šimková, která sama před devíti roky přišla při autonehodě o manžela.

Bohoslužba končí, v kapli mihotají v soumraku zapálené svíce a kolem se míhají světlomety pádících aut. „Jeďte ve jménu Páně,“ vysílá shromážděné biskup Tomáš Holub.

Karel Šimr, foto Jiří Strašek

ZE SUCHDOLA NAD ODROU DO HERRNHUTU

Via Exulantis

Cesta Moravských sester po stopách Moravských bratří

Co nás k myšlence vydat se na cestu dalekou, na cestu do neznáma přivedlo? První jiskru v nás zažehl v létě 2017 v Suchdole nad Odrou pan Zdeněk Valchář v muzeu Moravských bratří. Tento šarmantní, usměvavý a nadšením překypující starší pán nás seznámil s bohatou historií oblasti, s protestantskými rodinami, které zde zažívaly v 18. století náboženskou nesvobodu. Mluvil o útrapách, útisku a jejich touze po životě, v němž by mohly svobodně žít svým životem víry dle Písma a odkazů svých předků od dob Jana Amose Komenského. Moc nás to tehdy oslovilo. Zejména myšlenka, že tuto cestu Via exulantis je možné vyzkoušet a zkusit jít podle nedávno vydané brožurky *Cesta stopami exulantů ze severní Moravy do Herrnhutu*. Myšlenka zrála půl roku a pak s povzbuzením dalších příznivců ze Suchdolu nad Odrou, zvláště pana Daniela Řičana, který byl naší cestě velmi nakloněn, jsme se vydaly se na cestu.

Tři ženy z Brna

Dvě z evangelické církve českobratrské a jedna z katolické farnosti sv. Jakuba v Brně. Pramenem pouti byl deníkový zápis z pera Davida Nitschmanna Syndika z roku 1724. S ním jsme putovaly i usínaly. Jak Moravským bratrům asi bylo, když

prchali před katolickými pronásledovateli a nevěděli, kde hlavu složit? Tato otázka nás provázela po celou dobu naší cesty. Dnes neprcháme. Máme svobodu. Máme toleranci a smíření mezi sebou

i mezi církvemi. Zvoníme na fary evangelické i katolické a přijímáme pohostinnost, přístřeší, vlídné slovo a mnohdy i dobrý chléb. Dvakrát přespáváme v řádu sester sv. Marie Magdaleny (u tzv. Magdalenek) a zde zažíváme duchovní obohacení. Společnou mši, společnou modlitbu,

společné jídlo. Sestry nás prosí o modlitby za práci s rodinami, kde není možné poskytnout dobrou výchovu dětem. Modlíme se. I toto je záměr našeho putování. Být nablízku těm, kdo jsou v nouzi, v bolesti, v ohrožení, v beznaději.

Cíl cesty je Herrnhut – Ochranov

I přes odevzdanost Hospodinu je cesta napínavá. Často bloudíme, nohy bolí, ale jdeme dál. Náš cíl je Herrnhut. V nohách přes 200 km. Čas je omezen, a tak se část trasy dlouhé 350 km i popovzeme. Po patnácti dnech nás pozdě večer, již za tmy, vítá cedule Herrnhut a mnoho rozsvícených ochranovských hvězd.

Stejně jako mudrce vedla hvězda, stejně jako Moravští bratři bez gps, ale zřejmě podle hvězd došli do cíle, i my poutnice docházíme s Boží pomocí do Ochranova. V tomto malebném městečku září na mnoha místech tyto po staletí ručně vyráběné hvězdy v různých velikostech jako památka na Moravské bratry. Jsme tu. Po dlouhém putování Polskem a hledání stop Moravských bratrů jsme dorazily do cíle.

V Herrnhutu ožíváme a nevíme co dřív, protože strávit zde tři dny je málo. Zaujal nás například projekt pro skupiny dlouhodobě nezaměstnaných lidí, který je spojen s herrnhutskou historií a svědectvím víry. Nebo sedmikilometrová stezka se zastaveními s uměleckou tvorbou. Na ní můžete vidět například obrovský vzrostlý buk s podobenstvím o hořčičném semínku nebo večeri Páně vytesanou do kamenů.

Historie je v Herrnhutu vetkána do mnoha podob. Je na vás, příští poutníci cesty *Via Exulantis*, čeho všeho se dotknete. Jděte a zažijete mnohé.

Malý dovětek

Po našem návratu do Brna jsme obdržely smutnou zprávu, že pan Zdeněk Valchář (84 let) odešel na věčnost. Přesně v den, kdy jsme my tři dorazily do Herrnhutu.

Poutnice **Věra Osvaldová, Kateřina Szczepaniková a Helena Mahelová**
(redakčně kráceno)

REFORMANDA 2030

Strategické plánování

V osobním životě, v rodině, v církvi...

Na strategické komisi, jejíž jsem členka, jsme se domluvili, že bude dobré, když někdo z nás napíše, jak tuto práci vidí a proč vůbec se něco takového jako strategický plán ČCE tvoří.

Občas zaslechnu nebo si přečtu o tom, že dělat v podmínkách církve něco tak světského, jako

je strategické plánování, je nesmysl. Vůbec tyto výroky nechápu. Vždyť přece každý člověk, každá rodina, každý spolek, každá obec, město i každý farní sbor musí plánovat. Co bude – zda koupím auto nebo začnu stavět dům nebo si pořídím dítě, zda budu chodit aktivně do evangelického ►

sboru a co všechno jsem v něm ochotný udělat. Zda povedu náboženství, půjdu na brigádu nebo jak vysoký si dám příkaz k platbě na podporu svého sboru... O tom všem uvažujeme a podobně bychom měli plánovat na úrovni svého sboru, své církve. Mluvit o tom, jak vidíme svou budoucnost, zda náš, třeba zatím samostatný sbor jím zůstane i nadále, zda budeme schopni vybrat ze svého středu takové množství peněz, abychom si mohli dovolit mít vlastního faráře, zda budeme jako společenství dost vstřícní a otevření, aby se nově příchozí nebáli vzít za kliku naší fary a našeho kostela.

Dědictví minulosti

Mám mnoho za zlé minulému socialistickému režimu, ale stále více si uvědomuji tu zákeřnost pomalých postupů, kterými systém dosáhl velkých věcí – však se také dobře učil od jiné – nacistické totality: Sebereme církvím majetek a nabídneme jim za to vyplácení duchovních. Sice mizerné, ale přece jen jistoty, a to bez práce, bez nutnosti počítat ve sborech korunku ke korunce na farářské platy. A zároveň totalitní systém utáhl šrouby – zavedl církevní tajemníky, dohlédl na to, aby se děti věřících nedostaly do škol a tak dále a tak dále. Tímto cíleným letitým postupem se dařil tlak na umenšování sborů. Zároveň v této době bylo paradoxně jednodušší vytvořit nové kazatelské místo – stát je zaplatil. A tak se ustavily sbory i tam, kde dříve nebyly. Faráři byli skromní a věděli, že když si vyvolí cestu dosvědčování evangelia, přijímají velmi nelehký způsob života a zároveň byla často jejich práce vyjádření protestu proti režimu.

Odpovědný dnešek

Ale dnes je doba jiná. Z našich velkých prvorepublikových sborů zbyla většinou tak desetina členů a všem našim staršovstvům nezbude nic jiného než objektivně zhodnotit přítomnost a připravit se na budoucnost – pro své děti, pro své vnuky.

Odpovědný přístup znamená odpovědné plánování – a je zcela jedno, zda naši představě

budoucnosti, ke které bychom rádi směřovali, budeme říkat strategický plán či jinak. Do plánování patří realistické zhodnocení přítomnosti a optimistické nastavení budoucího směřování. Trvám na tom optimistickém nastavení – vždyť i sloučení dvou sborů nebo převedení malého sboru pod ochranná křídla sboru většího coby kazatelské stanice může být nakročení dobré a optimistické. Může dojít k vydechnutí a úlevě – od urputného boje za nezávislý sbor po klidné využití možností širšího společenství.

A základ všeho je komunikace – mezi sbory, mezi jednotlivými staršovstvy, která nutně potřebují spolupracovat, když chtějí třeba společně povolát jednoho faráře. Vždyť tím, že se budu zajímat o to, jak žije sousední sbor, jaké má priority a plány, že se budeme navzájem poznávat a občas konat společné akce a společná staršovstva – tam můžeme do budoucna najít i společnou cestu.

Optimistický výhled

Strategický plán nám má pomoci podívat se do budoucna a připravit se na to, co nás čeká za deset či více let. Nejen po stránce finanční – už dnes si můžeme spočítat, že sbor, který ze svého středu nevybere v budoucnu alespoň půl milionu korun na fungování sboru, nebude mít šanci na vlastního faráře. To je jedna stránka mince; druhá je ta, že musíme pracovat na větší aktivitě farářského povolání, aby mladí lidé měli zájem tuto práci vykonávat. Úkol nás starších je nejen přivést své děti a vnoučata ke Kristu, ale také je ponouknout (v případě, že rozpoznáme obdarování) k odvaze vykročit na cestu nesení evangelia. A další náš úkol je nebát se mluvit o tom, že nás církev prostě něco stojí a že je běžné a přirozené dát měsíční příkaz pro svůj sbor – vždyť i student, který pošle sboru měsíčně 50 Kč (což je v Praze jedno pivo), vyjadřuje tím podporu sice symbolickou, ale vyjadřuje taky silnou sounáležitost s částičkou církve Kristovy. A o její fungování nejen dnes, ale i za dalších 100 let by nám mělo jít především. Ať již se strategickým plánem, nebo bez něho.

Nakonec pozvánka

Koho plánování a vůbec budoucnost naší církve zajímá, ať si o tom přijde promluvit 1. úno-

ra 2019 v 17 hodin na konferenci ke strategickému plánu do auly Pedagogické fakulty UK.

Eva Zadražilová, členka Strategické komise ČCE

ZELENÉ OKÉNKO

Na cestě k ekonomické a ekologické spravedlnosti

...chci vám dát naději do budoucnosti (Jr 29,11)

Nosným tématem 12. shromáždění Evropské křesťanské environmentální sítě bylo hledání nadějných cest v čase ekologické, zejména klimatické krize. I když její existenci v Česku mnohdy ze zorného pole vytěšňujeme, případně ji popíráme, je to z vědeckého hlediska i prostým pozorováním faktů naše současná realita.

Dr. Jukka Uosukainen, ředitel Centra OSN pro životní prostředí, ve své přednášce i potom v diskusích neskrýval své hluboké znepokojení nad přístupem politických a ekonomických špiček států k problematice změny klimatu. Politici cestují z jedné konference na druhou a jsou vlastně pyšní na to, když něco pozdrží, vybojují pro svoji zemi výjimku, a přitom podřezávají nejen svým voličům větev, na které všichni sedí. Tento přístup se promítá do nepochopení veřejností, v jak vážné situaci se světová populace ocitla. Uosukainen srovnával snahu některých chudých afrických zemí snižovat své emise oxidu uhličitého a regulovat další problematické aktivity s neochotou USA, Číny, Ruska, Austrálie a dalších, mnohem vyspělejších států se k čemukoli zavazovat.

Tento velmi realisticky zaměřený člověk v závěru své přednášky pověděl, že na každé jednání jde v naději, že Bůh má v téhle oblasti nějaký plán, a dětinsky doufá, že Boží slib Noemovi, že nebudeme zničeni, je nějak přenesen i na nás a trvá. Jinak by takovou práci vůbec nedokázal dělat.

Klimatická krize je realita

Po ubohých výsledcích klimatického summitu v Paříži se odborníci, neziskové organizace i církve připravují na letošní 24. jednání smluvních stran Klimatické úmluvy (COP 24) v prosinci v Katovicích. Pro nás jako českou církev by mohlo být velmi zajímavé připojit se k evropským církevním snahám v oblasti ochrany stvoření, které se v Katovicích budou soustřeďovat; vždyť to máme „za rohem“.

Do Katovic by začátkem prosince měli dorazit účastníci několika mezinárodních poutí: z Německa, z Assisi a z Norska; z Finska pojede cyklo-poutník, který hledá společníky. Na celý víkend jsou pak pro poutníky připraveny různé ►

přednášky a dílny a vše vyvrcholí v neděli 9. 12. velkou ekumenickou bohoslužbou v katedrále, kde se předpokládá i účast zástupců jednajících stran. Cílem je všemi dostupnými prostředky vyvíjet nátlak na politiku a ekonomickou sféru, aby pracovali opravdu pro dobrou budoucnost všeho světového obyvatelstva a přistoupili ke svému úkolu se vší vážností a dlouhodobým výhledem. Konkrétní informace o těchto poutích budou k dispozici na stránkách www.ecen.org.

A co my?

Shromáždění Evropské křesťanské environmentální sítě jsou místa sdílení dobré ekologické praxe v jednotlivých církvích. Pohled na činnost na tomto poli je pro naši církev v některých ohledech optimistický – naše vzdělávací programy, nabídka přednášek a dílen i další oblasti života církve nejsou na to, že máme jen laický poradní odbor, v evropském kontextu žádná ostuda.

Doufáme, že Boží slib Noemu, že nebudeme zničeni, je nějak přenesen i na nás a trvá

Co však naprosto chybí, je jednak systematický přístup k eko-managementu církevních budov, jednak propojenost různých „zelených snah“ v církvích. Počet sborů a organizací oficiálně „přátelských k životnímu prostředí“ je zcela zanedbatelný, což je ve střední a západní Evropě stav naprosto výjimečný. Tato skutečnost je tak do očí bijící, že ji nelze v budoucnosti neřešit. Myslím, že nás nejvíce brzdí to, že ČCE nemá pro tyto věci vyčleněn žádný, ani částečný pracovní úvazek. Doba, kdy byly dostačující dobrovolnické aktivity, je dávno pryč. Pokud chceme zůstat v evropském kontextu důvěryhodní, musíme mít nějakou efektivní environmentální politiku, vycházející z přesvědčení a jednání představitelů vedení církve.

Příklady dobré praxe

ECEN na svém shromáždění letos také poprvé udělovala zvláštní cenu na památku českého

pravoslavného ekologa Romana Jurigy, který založil a vedl Pravoslavnou akademii ve Vilémově a zasloužil se o počátky využívání obnovitelných zdrojů energie také v některých sborech naší církve. Letos byly pro toto ocenění vybrány tři projekty:

1. Vytápění 35 skotských kostelíků v zemědělské krajině – samozřejmě šlo o využití obnovitelných zdrojů
2. Projekt udržitelného provozu církevních budov v oblasti anglického Cloudesley, který se týkal energetických úspor, úsporného vytápění a osvětlení, izolací a instalací solárních panelů ve zhruba 50 kostelích.
3. Maďarský ekumenický projekt výsadby původních druhů ovocných dřevin do církevních zahrad, při kterém bylo osázeno 165 zahrad více než 6000 stromy, který získal nejvyšší ocenění.

Myslím, že jsou to dobré inspirace pro činy, které by byly rozumné a užitečné i v našich podmínkách. Aby však bylo možné v dobré součinnosti s motivovaným vedením církve uskutečňovat dobré věci, vedoucí k možnosti normálního a důstojného života i pro naše děti a vnuky, musíme znovu oživit, vylepšit a zjednodušit náš proces environmentální certifikace sborů.

Ilona Mužátková

V sobotu 20. října 2018 proběhl v prostorách FS ČCE v Chomutově již třetí ročník literárního festivalu, jehož název se ustálil na Čtení. Na pozvánkách tento název blíže komentuje citát Simone Weilové: „Každá bytost mlčky křičí, aby ji četli jinak.“ Svá díla zde každoročně prezentují autoři (respektive hojněji autorky) z okruhu sboru v kombinaci se známějšími duchovně spřízněnými autory odjinud.

Letos byl festival obohacen o představení knihy *Příběhy víry*, v níž publikovaly také na festivalu přítomné Helena Sudová a Klára Vlachová. Helena Sudová je jedna z nejpůvodnějších členek našeho sboru, i když se sem vrátila po letech přes hranice měst a denominací. Klára Vlachová chodí do deváté třídy ZŠ, navštěvuje naše biblické hodiny a mimoto se právě pod vlivem Heleny Sudové rozepsala. Martina Nováková, která letos četla své povídky poprvé, píše rovněž za asistence Heleny Sudové. Marcel Šolc (člen kazatelské stanice v Klášterci nad Ohří) zavěsil básně spolu s fotografiemi na šňůru. Helena Sudová je posléze sundala a rovněž přečetla.

Uvítali jsme i autory odjinud. Několik svých povídek přečetl Petr Pazdera Payne, který u nás navíc v neděli sloužil jako kazatel. Ellen Makumbirofa oživila prostor básnicko-hudebně-tanečně

čte Klára Vlachová

interaktivními kreacemi. Na závěr přečetl své básně Jonáš Hájek, který nedělní bohoslužby také doprovázel hrou na harmonium.

Filip Němeček

GENERACE

Bernard Louis Martin

1941–2018

Švýcarský Valach, nebo valašský Švýcar?

Zpráva o nenadálém úmrtí Bernarda Louise Martina spoustu lidí zarmoutila. A mně na jednu chvíli bylo líto, že jsem se s ním při posledním setkání na farářském kurzu ani pořádně neroz-

loučil. Nějak jsme oba pokládali za samozřejmé, že se zase někdy uvidíme.

Jsem nucen ve vzpomínkách zabrousit do šedesátých let. Na Komenského evangelickou bohosloveckou fakultu jsem byl přijat v roce 1966; náš ročník byl docela početný, zdálo se, že reformní hlasy ve společnosti přinášely ►

určité uvolnění. Bydleli jsme v Husově bohosloveckém semináři V jirchářích 13. Bydlení to bylo velmi milé i společensky bohaté. Zajímavou skupinu tam tvořili studenti z Reformované církve na Slovensku, převážně hovořící maďarsky, a bylo mezi námi i několik studentů z Afriky, ti byli přijati ke studiu na základě doporučení Křesťanské mírové konference. Jednoho dne se ale mezi námi objevil student ze Švýcarska – velmi komunikativní a hovořící dokonce lámanou češtinou. Bernard Martin.

Brzy se mezi námi zabydlel. Na rozdíl od nás, běžných bohoslovců, byl na postgraduálním studiu a o víkendech často navštěvoval jednotlivé sbory. Při jedné z mých návštěv ve Vsetíně mně maminka hlásila, že je Bernard již několikrát navštívil a že bude ve sboru vypomáhat jako vikář. (Farářem vsetínského Horního sboru byl tehdy Emil Ženatý.)

Co bylo na Bernardovi obdivuhodné – po několika měsících pobytu v Praze hovořil češtinou s nádechem Pražáka, po několika měsících působení ve Vsetíně mne vždy zdravil valašským

pozdravem „ahoj ogare“. Svoje působení na Valašsku zúročil i tím, že si ve Vsetíně našel nevěstu. Naše cesty se ale brzy rozešly a stýkali jsme se jen tu a tam; normalizační tlaky po roce 1969 způsobily, že Bernard musel odejít zpět do Švýcarska, ovšem styky s ČCE udržoval i nadále.

Po roce 1989 se začal zase vracet, na ta místa, kde v Čechách kdysi pobýval. Rád si nechal vy-

právět o mých zkušenostech s krajany, zejména na Ukrajině, žel nikdy nedošlo k tomu, že by se mnou za nimi vydal. A mě zase zaujala jeho práce mezi mexickými indiány, do Mexika jsem s ním ale taky nikdy nejel.

Navzdory jeho smutnému nenadálému odchodu jsou na místě jen slova díky – za vše, co pro sborová společenství v Čechách, Švýcarsku, Mexiku a všude jinde, kam jeho noha došlápla, učinil. Hluboká stopa pomalu ve vzpomínkách zapadne a mně nezbyvá nic jiného než poděkovat Pánu Bohu za Bernardův život, práci a humor v naději, že můj milý vrstevník a spolužák již u Božího trůnu plynne hovoří jazyky andělskými.

Petr Brodský

Zde na zemi jsem poutník...

Bernard Martin byl se vsetínským Horním sborem provázán větší část svého života. Na konci šedesátých let, u seniora Emila Ženatého, působil u nás jako vikář. Rád se seznamoval s členy sboru, věnoval se dětem i mládeži. Není divu, že se tu zamiloval a oženil. Anička, rozená Machová, ho následovala do švýcarského Yverdonu, ale Bernardova vazba na Vsetín se tímto svazkem ještě upevnila. Bernard přijížděl navštívit vsetínské rodiče, později již jen maminku, potkávali jsme se při bohoslužbách.

V roce 2006, jako čerstvý důchodce, se Bernard Martin stal v Horním sboru farářem. Služby se ujal s velkou odpovědností; ač svou povahou spíše bohém, do služby vnášel systém a potřebnou koordinaci, vyzbrojen zkušenostmi ze svého předchozího sboru, kde byl jeden ze sedmi farářů. Výborná znalost češtiny mu umožňovala pohrávat si s jazykem a experimentovat, třeba i na kazatelně, i když vždy nedosáhl porozumění všech posluchačů. Valašsko měl rád, ale také nám rád rozšiřoval obzory vyprávěním o Mexiku, zvláště o Chiapasu, a snažil se zprostředkovávat kontakty mezi členy našeho sboru a svými mexickými přáteli. Mládeži byl nápomocen při organizaci zájezdu do Taizé. Vždy z něho vyzařovala dobrosrdečnost a pokora.

Bernard cítil velikou odpovědnost za naši planetu. Ze Švýcarska do služby ve Vsetíně dojížděl vždycky vlakem, návštěvy u lidí ze sboru vykonával na kole nebo pěšky. Pozvání do rodin přijímal s vděčností, dokázal najít společnou řeč se všemi generacemi.

při bohoslužbách ve Vsetíně

Farář Pavel Čmelík, tehdejší vsetínský jáhen a Bernardův kolega, vzpomíná: „Snažil se, abych mohl studovat. Dbal na to (mnohem víc než já), abych měl pro studium teologie opravdu jeden den v týdnu volný. Když jsem měl kurz hebrejštiny, zavzpomínal na svá studijní léta: Jak se rozplakal dojetím, když se mu podařilo číst a rozumět Starému zákonu v originále. Mám pocit, že tenkrát mi konečně došlo, jaké je spojení mezi osobní vírou a vzděláním. Pamatuji si jeho stručné rozfázování života člověka: *aufnehmen – halten – verlassen* (na-brat – držet – (o)pustit). Mám pocit, že poslední fáze se ho nějak netýkala a spíš měl tendenci se vracet stále k té první. Byl to misionář, který necítil potřebu oslovovat a obracet na víru davy, ale spíš pomáhat a sloužit tam, kde je třeba. Žil na cestách víry a služby. Jak žil, tak i zemřel.“

Jana Buzková

Bernard a Mexiko

Unás, ve sboru v Zábřehu, jsem Bernarda potkala před více než deseti lety, když nám

přijel vyprávět o svých cestách do Mexika. Velice mě to zaujalo, a tak jsem si už tenkrát řekla, že se tam s ním musím vypravit. A to se mi také před třemi lety povedlo, a splnil se tak jeden z mých dávných snů.

Hermano Bernardo – bratr Bernard. Tak Bernarda nazývali Mexičani, především ti z vesnice El Triunfo v Chiapase. A on byl opravdu jejich bratr. Dobře je znal a měli se navzájem rádi. Náš pobyt nebyl jen zajímavá dovolená, především šlo o setkání lidí, kteří mají navzdory rozdílným kulturám hodně společného. Takže mě vlastně ani moc nepřekvapilo, když jsem se smutnou zprávu o Bernardově odchodu dozvěděla právě od Mexičanů.

Pro mnohé z nich byl Bernard jejich farář a duchovní vůdce. V Triunfu presbyteriáni celé roky faráře nemají; nemohou si ho dovolit, protože jsou moc malý a chudý sbor. Byli proto Bernardovi moc vděční. Obyvatelům vesnice, která je stále téměř odříznuta od světa, přinášel nové myšlenky a naděje. Pomáhal i jinak, často

v Chiapasu v Mexiku

přijel s dalšími lidmi a společně budovali, co bylo potřeba – například zdravotní středisko.

Mexičané si Bernarda moc vážili. Tlumočit ze španělštiny do češtiny a zpět není jednoduché – obzvlášť pak pro někoho, jehož mateřským jazykem je francouzština a němčina. To neustálé přepínání jazyků mě doslova fasci- ►

novalo (s některými se totiž bavil francouzsky). Výstupy a sestupy z kaňonu Sumidero či schody pyramid dávaly zabrat leckomu, o to víc Bernardovi, který už opravdu nebyl nejmladší. Zvládal to ale s úsměvem na rtech a neustále chrлил vtipy a humorné historky.

Bernard dokázal lidi stmelovat a dával si pozor, aby byl k jednotlivým skupinám ve vesnici spravedlivý. Takže se nechával zvat tam i onam, a například oblečení si nechával šít jak u adventistů, tak u presbyteriánů. Svoje farářské

zkušenosti dobře využil při inscenaci divadelní scénky o milosrdném Samaritánu na hřišti vedle školy. Přišla celá vesnice, něco takového možná ještě nezažili.

Doufám, že Bernardův odkaz bude žít i nadále ve všech, kteří se s ním potkali, ať už v Mexiku, ve Švýcarsku, v České republice... Odkaz přátelství mezi lidmi různých kultur, odkaz opravdu žité ekumeny, odkaz pozitivního postoje k celému světu.

Jana Škubalová

MODERNÍ ARCHITEKTURA

Krása architektury zachráněných synagog

**O křišťálové noci hořely synagogy i v českém pohraničí,
jen některé unikly zkáze**

Na noc z 9. na 10. listopad letošního roku připadlo osmdesáté výročí křišťálové noci. Noci, která dostala jméno po střepích z rozbitých výloh židovských obchodů a oken synagog. V celém Německu, Rakousku a také v Sudetech, které tehdy již byly připojeny k Říši, bylo organizovaně zničeno a vypáleno přes tisíc synagog a další tisíce židovských obchodů. Zahynula téměř stovka lidí a v následujících dnech bylo 30 000 Židů odvečeno do koncentračních táborů. Záminkou pro pogrom byl atentát Žida Herschela Grynszpana na sekretáře německého velvyslanectví v Paříži Ernsta von Ratha.

Vypálené synagogy

Na území bývalého Československa bylo vypáleno podle odhadů 35 synagog, dalších 25 bylo zničeno během druhé světové války. Zničena byla synagoga v Liberci, který byl v té době hlavní město nové říšské župy Sudety, dále v České Lípě, která byla otevřena v roce 1864, mostecká

synagoga z roku 1873 nebo synagoga v Opavě. Na místě, kde opavská synagoga stála přes 40 let, byl vybudován památník, jehož součástí je i několik cihel ze zničené synagogy. Zničena byla také například synagoga v Mariánských Lázních, nedaleko evangelického sboru, postavená v maurském stylu. Z vypálené synagogy v Jablonci se pak ještě před násilnostmi podařilo zachránit svitek Tóry.

Bohoslužba a pietní tryzna v České Lípě i Žitavě

Tuto smutnou událost si společnou bohoslužbou v kostele a pietní tryznou na místě kde synagoga stála, připomněli z iniciativy místního evangelického sboru i v České Lípě za účasti představitelů města, křesťanských církví, zástupců Židovské obce z Děčína a dalších občanů města. Vzpomínka na vypálení synagogy v tomto formátu se konala podruhé po pěti letech. Potěšilo mě, že v roce 2013 do České Lípy přijel na

naše pozvání jeden z organizátorů podobného shromáždění v blízké Žitavě, kde po synagoze zbyla též jen pamětní deska a proluka v zástavbě. Letos jsme zase my vyrazili do Žitavy, kde si kulaté výročí křišťálové noci připomněli také.

Festival v Trutnově

Také v Trutnově byla vypálena synagoga a místní radnice investuje do oprav pozůstatků bývalé synagogy milionů korun. Kromě kulturních po-

interiér synagogy v Děčíně

radů se konala bohoslužba v evangelickém kostele a pietní setkání na místě vypálené synagogy za účasti Achaba Haidlera. Události z minula již patnáct let v Trutnově připomíná festival české, německé i židovské kultury Devět bran.

Zachráněné synagogy v Děčíně a Krnově

V pohraničních oblastech Čech a Moravy jen málokterá synagoga unikla destrukci. Výjimkou je město Děčín. Zde mají synagogu nedaleko nádraží, v městské části Podmokly (také v blízkosti evangelického sboru) v poměrně husté zástavbě, ve svahu na málo přístupném místě. To zřejmě

přispělo k záchraně objektu. Synagoga v Děčíně byla postavena v orientálním stylu. Její kupole připomíná jedinou zachovalou stavbu od českého architekta v Hirošimě. Ve městě je fungující židovská obec a synagoga slouží jak k bohoslužbám, tak jako kulturní centrum.

Zachránit před zničením se podařilo i krnovskou synagogu, což je unikátní příběh. Krnovští radní totiž vítězstvím jednoho hlasu schválili návrh stavitele Franze Irblich na rychlou přestavbu synagogy na tržnici. Poté nechali zničit obřadní síň na židovském hřbitově a její fotografie pak vydávali za důkaz vypálení krnovské synagogy. Kamufáž se povedla a o vypálení synagogy v Krnově psaly jak říšské, tak československé noviny. Krnovská synagoga je dnes velmi pěkně opravena a slouží živé obci;

synagoga v Krnově

patří mezi architektonické skvosty. Jedná se o novorománský sloh, stavba je inspirována synagogami sefardských židů, s interiérem v maurském stylu.

I pokud synagogy přežily destrukci a hrůzy holokaustu, jen málokde fungují židovské obce tak živě jako v Děčíně nebo v Krnově. Ně- ►

kteří slouží ke shromáždění křesťanům (evangelický sbor sídlí například v bývalém templu v Novém Bydžově), další fungují jako muzea (například velmi krásná synagoga v Žatci nebo

Třebíči). Snad jediná moderní synagoga u nás je v Liberci. To je ale již zdařilá novostavba, součást centra krajské knihovny.

Jan Kirschner, ČTK, foto: wikimedia

LITURGIE V CÍRKVI

Nová agenda ČCE?

Inspirace z USA

V souvislosti s přípravami nové agendy ČCE (bohoslužebné knihy) se množí debaty o tom, zda naše církev takovou knihu vůbec potřebuje, případně jak by taková kniha měla vlastně vypadat. A hlavně: má být bohoslužebná agenda v naší církvi závazné „železné pravidlo“, nebo spíše inspirativní podnět pro ty, kdo se na tvorbě sborových bohoslužeb podílejí? Nejsme v takové situaci sami, v římskokatolické církvi se připravuje revize misálu. Čeští metodisté pilně pracují na překladu monumentální *Book of Worship*. Církev bratrská svou první bohoslužebnou příručku (*Bohoslužebná agenda*) vydala v loňském roce. Při přípravách tak důležitých věcí, jakou agenda bezesporu je, nezaškodí podívat se po ekumeně nejen české, ale i světové. V USA je nám nejbližší (sjednocená) Presbyterní církev, která vznikla z reformovaných (kalvinistických) tradic. V současnosti se k této církvi hlásí 2,2 milionu věřících v cca 11 000 sborech.

Američtí presbyteriáni svou aktuální agendu vydali už v roce 1993 pod názvem *Book of Common Worship*. Na vzniku se podílelo mnoho autorů, seznam jejich jmen zabírá dvě tiskové strany. Kniha má 1107 stran. Její základní části jsou tyto:

1. Příprava bohoslužeb
2. Slavení Dne Páně
3. Materiály pro liturgický rok
4. Křest a obnova křestní smlouvy
5. Denní modlitba
6. Žalmy
7. Modlitby pro různé příležitosti

8. Svatba
9. Pohřeb
10. Pastorální liturgie
11. Kalendář a lekcionář

Čtenář tak rozsáhlého díla snadno přehledne, co se píše v kratičkém úvodu a co je ovšem důležité, jakoby klíč k pochopení. Jsou ti, kdo bohoslužby v církvi připravují (faráři, staršovstva) povinni držet se litery? Nebo je tu svobodný prostor pro místní a situační specifika? Presbyteriánská agenda nabízí zdroje, materiály a osvědčené formy. Jak je uživatelé využijí, záleží na nich. Nabídka je ovšem široká: například pro večeri Páně se tu nabízí 11(!) různých formulářů, od „starocírkevně“ tradičních až po volné a „spontánní“.

„Vhodný způsob použití textů a forem podmiňují místní pastorační ohledy. Někteří naleznou sílu a pocit jednoty v modlitbách společně sdílených s celou církví (...), jiní budou považovat za vhodnější upravit modlitby pro použití v konkrétním nastavení. Pro ostatní postačí, aby dodrželi navrženou strukturu služeb a použili texty jen jako modely pro volný a spontánnější styl modlitby.“

Jednotlivé bohoslužebné prvky americká agenda opatřuje obecnými úvody, velmi zdařilým komentářem a nakonec též ukázkou úplných textů.

Book of Common Worship za základní podobu hlavních bohoslužeb považuje shromáždění s večeri Páně; připouští však i bohoslužbu bez ní, rozhodnutí ponechává na místním sboru. V úvodním vysvětlení se o této věci lze dočíst toto:

„V novozákonní době bylo slavení eucharistie v den Páně normou křesťanské bohoslužby. Eucharistie byla ustanovena samotným Kristem. Dříve než byla ustavena církevní hierarchie, před vytvořením Kréda, dokonce dříve než bylo napsáno první slovo Nového zákona, byla večeře Páně pevně ukotvena v srdci křesťanské víry a života. Den Páně a večeře Páně byly spojeny od vzniku církví

ve. Vedle čtení Písma a zvěstováním Božích činů vtiskla křesťanské bohoslužbě svůj výrazný tvar právě každodenní eucharistie. Chléb a víno, slova a gesta v této svátosti zviditelňují a konkretizují to, co zaslíbil Bůh. V této svátosti se zviditelňuje Slovo, vyhlášené v Bibli a potvrzované v kázání, Kristův život, smrt a vzkříšení za všechny. Je proto vhodné eucharistii slavit často, každého dne Páně. Večeře Páně se má slavit pravidelně a dostatečně často, aby bylo všem jasné, že je to nedílná součást bohoslužby v den Páně, nikoliv jen její dodatek. V eucharistii církev žehná Bohu za vše, co udělal, dělá a slibuje, že učiní, a nabízí sebe samu do poslušné služby Božího království. Církev se obnovuje a posiluje ve vděčnosti tím, že si připomíná Kristův život, smrt, vzkříšení a zaslíbený návrat. Boží lid se obnovuje slibem Kristovy přítomnosti a je ujišťován, že má podíl na jeho sebeoběti. Přijímá se Kristova láska, obnovuje se a zvěstuje se moc Kristova království pro obnovu země.“

Mezi církvemi napříč konfesemi v podstatě existuje shoda v tom, jak má vypadat základní tvar

a proporce hlavní bohoslužby. To respektovala již naše stávající *Agenda ČCE* z osmdesátých let 20. století a nakonec i starší *Kniha modliteb a služebností* z let třicátých. Máme na mysli čtyřdílnou základní strukturu: úvod – slovo – svátost – závěr. Presbyteriáni nabízejí tuto bohoslužebnou osnovu:

Příchod

Uvedení do bohoslužby
Modlitba dne nebo vstupní modlitba
Píseň
Vyznání vin a odpuštění
Pozdravení pokoje
Kantikum, žalm nebo spirituál

Slovo

Prosba o Ducha svatého
První čtení
Žalm
Druhé čtení
Zpěv responzoria, písně nebo kantika
Čtení evangelia
Kázání
Povzbuzení
Zpěv písně, kantika, žalmu nebo spirituálu
Vyznání víry
(Pastorální obřady – křest a konfirmace)
Modlitba lidu – přímlyvy

Večeře Páně

Sbírka
Pozvání k večeři Páně
Eucharistická modlitba
Modlitba Páně
Lámání chleba
Přijímání

Vyslání

Zpěv
Vyslání a požehnání

Příště se podíváme na některé zajímavosti ohledně křtu a večeře Páně.

Marek P. Lukášek,

foto Pavel Capoušek

ORIGINÁLNÍ CESTY K POROZUMĚNÍ

Čína, Vietnam, Brazílie, Singapur

Michelská speciální škola vzdělává i děti cizinců

Je sychravé listopadové dopoledne a ve speciální škole Diakonie v pražské Michli začal další školní den. Nebude však dnes asi úplně obvyklý, jak naznačuje dění na ulici před školou. Ze zaparkovaných automobilů vystupuje odhadem osm Číňanů a chystají se dovnitř. Co se to děje?

Mezinárodní škola

Tohle sousloví vzbuzuje většinou představu lepší, často soukromé vzdělávací instituce, kam ambiciózní rodiče posílají své ratolesti s představou ideálního začátku pro jejich další kariérní růst. Od školy v Michli se něco takového čekat nedá. Je určena žákům s autismem nebo s takzvaným kombinovaným postižením, když se u jednoho dítěte potkává několik druhů handicapů. Přesto je michelská škola také mezinárodní. Vedení se totiž nebojí přijímat i děti cizinců. Nejedná se ovšem o úplně běžnou praxi.

Nejtěžší na práci s dětmi, které mají náročné handicap, je komunikace. Jaký způsob řeči zvolit,

aby to vedlo alespoň k základnímu porozumění? Existují samozřejmě promyšlené a osvědčené metody, které se učitel snadno naučí a které velmi pomáhají – například komunikace pomocí obrázků, znázorňujících nejběžnější úkony ve škole během dne. S žáky se tak dá dospět ke shodě, že nejdříve se půjdeme učit, pak bude pauza, pak svačina, pak zase učení, pak oběd a potom třeba odchod domů. Na druhou stranu platí, že každý žák s handicapem je originální a jedinečná bývá i cesta k porozumění.

A když se k bariéře dané postižením přidá ještě bariéra cizího jazyka a navíc třeba i bariéra odlišného kulturního kódu, protože žák má třeba asijské rodiče? To už pak bývá skutečný oříšek. Proto speciální školy v Česku děti cizinců, zvláště těch mimoevropských, většinou ve vši slušnosti odmítají.

Škola Diakonie v Michli tak ale nečiní. Mezi českými dětmi najdeme žáky rodičů z Číny, Vietnamu, Brazílie či Singapuru. Učitelům a asistentům školy to přináší víc práce, ale také víc zábavy. Letos v listopadu se o ni postaral tatínek třináctiletého Jii Liang.

Obraz a úsměvy čínských přátel

Pan Tu Shao Hua se v České republice dlouhodobě profesionálně zabývá turismem mezi Českem a Čínou. Rozmýšlel, jak škole poděkovat

Speciální škola v Michli patří do rodiny pražských škol Diakonie, vznikla v roce 1993. Poskytuje vzdělání dětem s mentálním postižením, více vadami a autismem. Žáci jsou rozděleni nejen podle věku, ale i podle stupně postižení a ve třídách jich je malý počet (5–8). Jednu třídu mají na starosti 2–3 pedagogičti pracovníci. Žáci se učí číst, psát, počítat. Důraz se klade i na pracovní výchovu, na hygienické návyky a schopnost sebeobsluhy. Výuka se řadí do bloků, dělených relaxačními chvilkami a hraním. Součástí školy je také internát pro žáky, kteří nemohou denně dojíždět. Ubytování jsou ve dvou bytech o celkové kapacitě 12 lůžek.

za to, že jeho synovi s Downovým syndromem dává speciální vzdělání. Rozhodl se neobvykle: Přijede malíř z Číny, dobrý známý pana Tua. Věnuje škole obraz, který namaluje přímo v jejích prostorách...

Víc informací se nedalo od pana Tua zjistit. Nicméně termín byl domluven, tak ve škole navařili kávu, připravili malé občerstvení a čekali.

Dopoledne s malířem panem Zhao Wei však nakonec dopadlo výborně. Jednalo se o velmi přátelské setkání, plné úsměvů, které překlenuly komunikační i další bariéry. Pan Zhao skutečně před zraky žáků za pomoci olejových barev, štětců a obyčejné jídelní vidličky zručně zhotovil pestrý abstraktní obraz. A členové jeho početné suity přinesli pro žáky školy i řadu dalších dáreků.

malíř Zhao Wei

Návštěvníci mluvili hodně o tom, že stojí o spolupráci a chtějí školu dál podporovat. Obraz nyní schne na stěně ředitelny (a pravděpodobně se stane součástí některé z benefičních aukcí). Pan Tu, který celou věc zorganizoval, působil spokojeně.

Adam Šůra

DIAKONICKÉ SETKÁNÍ

Zastavení pro ty, kdo slouží. Nejen pro pracovníky Diakonie

Co je diakonické setkání, které mělo letos osmnáctou reprízu? Jak se zastavit, spirituálně prožít darovaný čas? Bude to dobré? A k čemu? To mi vířilo hlavou, když jsem sbírala odvahu přihlásit se na Diakonické setkání, jež Diakonie ČCE každoročně nabízí. Podtitul – duchovní zastavení pro ty, kdo slouží – se mi zdál v mé situaci přiměřený. Devět let v šéfredaktorském křesle Českého bratra

se pomalu završuje a to je více, než v něm strávil kterýkoli z mých předchůdců. Načerpat trochu sil a zejména „načerpat z vody živé“ jsem vyhodnotila jako dobrý nápad. A tak jsem strávila tři dny v Bystřici pod Hostýnem.

Kromě diakonů (O tom, kdo jsou diakoni a co je diakonát jsme psali v ČB 7+8/2018) byli mezi účastníky vedoucí i řadoví členové středisek Di- ►

akonie, farář, pracovnice ústředí církve, pastorační pracovnice a několik emeritních pracovníků z pomáhajících profesí. Téma milosrdenství, nenásilné

duchovní vedení, dostatek času k rozjímání i odpočinku i nahlédnutí do smyslu a krásy pravoslavných ikon provázelo denní čas.

Komfortní ubytování v Sola gratia a vlídné prostředí moderní kaple pohodu ducha i těla umocňovalo. Vycházka na Hostýn či do města na kávu a dortík přispěly k pocitu, že v protaženém těle se usadí i osvěžený duch. A večerní zpívání u klavíru a s kytarou dodávalo pocit, že snad opravdu mládneme. Vše zarámováno podzimním sluncem, větrem a barvami babího léta.

Hlavní náplň setkání se potvrdila do puntíku: prožili jsme čas povzbuzení, soustředění, ztišení a nabrání sil. Čas, který posiluje víru a motivuje ke skutkům služby. Ti, kdo dávají druhým nebo se angažují ve službě potřebným, potřebují také sami přijímat, zapustit kořeny, nechat si posloužit a svoji službu sdílet. A Diakonické setkání bylo v tomto smyslu inspirativní, obcerstvivující a obnovující.

Daniela Ženatá

AKTUALITY

Simulátor stáří

Pro hasiče zlínského kraje uspořádala Diakonie Valašské Meziříčí takzvaný Simulátor stáří. Členové hasičského týmu posttraumatické péče se s pomocí praktických ukázek a doslova „na vlastní kůži“ dozvěděli, co zažívá senior s různými omezeními. Posloužil jim k tomu takzvaný „seniorský oblek“, který zdravému člověku zprostředkuje zkušenost omezené hybnosti, nebo speciální brýle, které simulují různé vady zraku. Nabyté zkušenosti využijí členové hasičského týmu při výjezdech na pomoc seniorům, kteří se například zranili pádem v zamčené koupelně. Takové případy jsou docela časté.

Benefiční aukce

810 800 korun získala litoměřická Diakonie při poslední dobročinné aukci. Nejvíce (70 tisíc korun) se podařilo utržit za betlém, který vyřezal zaměstnanec dia-

konického Domova pro matky s dětmi Svatopluk Pelcl. Získané finance využije Diakonie Litoměřice na renovaci domu, který nedávno získala od města. V domě budou fungovat chráněné dílny a chráněné bydlení. Aukci již po několikáté modernizovala herečka Chantal Poullain.

Na druhém konci republiky se její syn, herec Vladimír Polívka premiérově ujal role licitátora benefiční aukce pro Diakonii Vsetín. Na vybavení pokojů nového seniorského domova Vyhlička díky tomu putuje částka 166 300 korun.

AŠŮ

100 LET ČCE

Jubilejní přání a povzbuzení pro Českobratrskou církev evangelickou

V září v Pardubicích a v prosinci v Praze si připomíná Českobratrská církev evangelická událost, která se stala před 100 lety – spojením dvou reformačních větví, kalvínské a luterské, tehdy, v nově vzniklé Československé republice, vykročila na cestu své služby a svědectví.

Účastníci této historické události, zástupci sborů obou vyznání, věděli dobře o pokorné a služebné podstatě Kristovy církve. Má v dějinách přinášet radost evangelia i hloubku Božího tajemství. Před 100 lety stejně jako dnes.

Nedlouho poté, v říjnu roku 1919 vznikla Husova československá evangelická fakulta teologická pro vzdělávání kazatelů, kteří měli v nové církvi sloužit. Počty studentů rostly a učitelský sbor se postupně doplňoval. Tato škola, dnes Evangelická teologická fakulta v rámci prestižní Karlovy univerzity v Praze, je tu stále, a s dobře vybaveným učitelským sborem. Jen zájem o studium si mladá generace dnes víc promýšlí i poněkud zanedbává.

Církev i dnes potřebuje a má vzdělané kazatele, díky za to, že i kazatelky. I to se ve století ČCE podařilo. Pravda, s cílem, aby pastýři, katecheti, svědci, zpovědníci byli všichni. Slovem „Kristovi služebníci“ a „správci Božích tajemství“. Je to zřetelný odkaz apoštola Pavla: „Proto ať nás všichni pokládají za služebníky Kristovy a správce Božích tajemství. Od správců se nežádá nic jiného, než aby byl každý shledán věrným.“ (1 K 4,1–2)

Pro celé křesťanstvo platí trvale, co připomněla reformace a co obsahuje zdravá tradice církve od počátku. Kristovo slovo má být věrně zvěstováno a svátosti řádně vysluhovány. Kazatel ať nehledá opěrný bod v množství titulů, v intenzitě duchov-

ních prožitků, v množství sympatizantů ani ve vzduté vlně filosofických a politických proudů. Duchovní zdraví křesťanské církve v každé době souvisí s tím, zda v ní slouží, kážou, pastorují, vyučují, naslouchají pokorní Kristovi služebníci a odpovědní správci Božích tajemství. Všechno ostatní, tedy vzdělání, rozhled, charisma, postavení, jsou jen vítání pomocníci tohoto náročného a krásného povolání a poslání.

Buďme při letošním neokázalém jubileování vděční za naše minulé i současné kazatele. Přitom však nezapomínejme, že ke svědectví evangelia jsme stále voláni všichni.

Zástupci luterských a kalvínských sborů před 100 lety v Praze dobře věděli, že nově spojená církev se jménem Českobratrská církev evangelická není jen nový sociologický útvar v nově vzniklém státě. Měla být především společenství a místo Boží chvály s výmluvnou a oslovující tichostí služby svému okolí; měla být církev. Tak to připomíná Žalm 65: „Ztišením se sluší těbe chválit, Bože. Blaze tomu, koho vyvoluješ a přijímáš, aby směl pobývat ve tvých nádvořích. Tam se budeme sytit dary tvého svatého chrámu.“ Tento atribut sluší církvi v každé době.

Jakou podobu služby a svědectví „staronová“ ČCE přijala? A záleží vůbec na vedení a struktuře církve, na bohoslužebné agendě, na místu, chrámu nebo modlitebně? Zajisté, i toho se ČCE odpovědně odvážíla, bezpochyby s vědomím toho, co pověděl Ježíš v rozhovoru se samaršskou ženou: přichází doba, v níž bohoslužba i každá další služba církve se bude moci konat kdekoli, bude-li prostoupena pokorou v duchu a v pravdě. A rozmanitost ►

formální i místní tu máme dodnes, takřka v bezpočtu denominací. Žít i po 100 letech v církvi z této Ježíšovy iniciativy, naplněné láskou a odpuštěním, je vzácné a trvalé dědictví. To je žalmistou zmíněné „sycení“ vyhládlých lidských bytostí v našem duchovně zchudlém světě, ač materiálně bohatém a plýtvajícím. To potřebujeme v církvi na cestu dál.

Při setkání se skupinou mladých členů naší církve se ozvala otázka: jakou vizi a program byste ČCE přál? Století ČCE zahrnuje nejméně čtyři generace těch, kteří do ní patřili a patří. Všechny tyto generace prožívaly dění a proměny společnosti, které kladně i záporně pronikaly do jejich životů. Jizvy toho všeho si neseme na sobě dodnes. Přesto věřím, a z toho se raduji, že nakonec neměly sílu vyvrátit evangelium z jeho životadárných kořenů. Je to sám milostivý Bůh, který ve své moci a svobodě, lásce i soudu je v církvi stále při díle. Ujímá se

i dnes „náboženského“ i „nenáboženského“ člověka. Nenutí; jen zve, oslovuje, čeká, přijímá. To je ona zásadní „jinakost“ Boží proti všem silám, systémům, programům filosofickým, politickým a kdo ví jakým ještě, které vytváříme v dějinách my lidé. V prostředí silového Božího pole bychom chtěli žít pořád.

Dnes se často připomíná program tzv. „celoživotního vzdělávání“. Pro křesťana má, tak si to připomínám, podobu Kristovy výzvy, přání a povzbuzení: „Vezměte na sebe mé jho a uče se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce; a naleznete odpočinutí svým duším.“ (Mt 11,29) Takového programu pro budoucnost bych se přidržel. Obsahuje výmluvnou tichost s odvahou pokory ve službě Kristova evangelia. Dnes, zítra, v každé době.

Josef Hromádka, emeritní synodní senior

K VÝROČÍ ÚMRTÍ VÁCLAVA HAVLA

Z modlitebních mlýnků Boží mlýny

75 červených a bílých růží

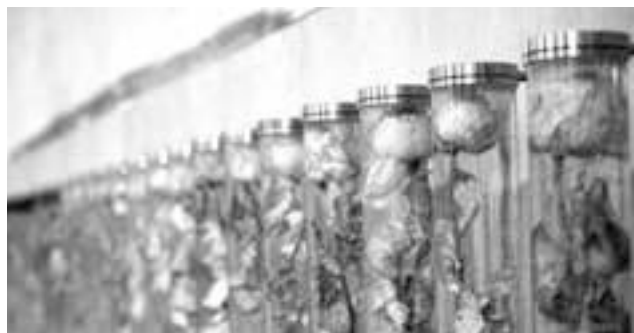
Jaké záplavy květin jsme mohli spatřit ve dnech po 18. prosinci roku 2011, když jsme se po několikahodinovém čekání dostali až do těsné blízkosti rakve v kostele svaté Anny, v níž odpočíval náš zemřelý prezident, pan Václav Havel! Zasažen byl každý, kdo vstoupil. Vším.

Neodparatelná bolest a smutek se snoubily s důstojností a vkusem celé události. Ještě že tak. Prožili jsme uvnitř, v tichu, nesmírně silné okamžiky a právě i ty květiny hrály nezastupitelnou roli, patřily tam.

Jak ale atmosféru uchovat? Lze uchovat dojem, pocit? Bolest spojenou s krásou? Výtvarníku Danielu Peštovi se to myslím podařilo.

To, oč jde, je pravda počín už dva roky starý, věřím ale, že má pořád smysl o něm napsat; příliš totiž zveřejněn nebyl. Místo prezidentova posledního

spočinutí, kostel svaté Anny, kde je dílo Daniela Pešty vystaveno, totiž moc často otevřeno nebývá. Dílo bylo do kostela umístěno v září roku 2016, u příležitosti nedožitých Havlových 80. narozenin.

Myšlenka se zrodila hned v prosinci roku 2011. Záplavy květin od svaté Anny odpluly tehdy lodí

po řece Vltavě; nakonec je odnesl říční proud. Ale ještě předtím z nich Daniel Pešta vybral 75 růží, červených a bílých. 75 růží – 75 let Havlova života.

Každou z nich zalil do transparentní pryskyřice v pryskyřičném válci. Ať se růže uchovají. Ale idea je ještě hlubší. Havlova trvalá myšlenka žití ve svobodě se promítala i do přátelství s tibetským dalajlámou a do podpory jeho boje za svobodu Tibetanů. „Růžové“ válce jsou otočné, mají tak tedy upomínat k tibetským modlitebním mlýnkům, ale potažmo i k mlýnům Božím. Ty melou sice pomalu...

A kvýběru barev růží nám výtvarník vysvětluje: „Vedle letopočtů Havlova narození (1936) a úmrtí (2011) jsem jako významný mezník použil revoluční rok 1989. Tato hra čísel mě přivedla k myšlence využití 53 rudých, bolestných květů, vyjadřujících počet roků, jež Václav Havel prožil v nesvobodě před sametovou revolucí, a 22 bílých květů naděje, symbolizujících délku jeho života po revoluci.“

Růže čas neodnesl. Zůstaly tam, kam patří, a památku našeho pana prezidenta nám připomínají natrvalo.

Jana Plíšková

RECENZE

Plamen, který pálił mosty a zapaloval srdce

Dopisy Karla Hiršla přátelům, totálně nasazeným v říši

ZČeskoslovenské církve evangelické vzešlo několik postav, které svým významem dalece přesáhly úzké církevní kruhy. Karel Hiršl (1922–1945), jeden z vůdců komunistické odbojové organizace Předvoj, je nepochybně jedna z nich. Přesto není – na rozdíl třeba od Jana Palacha či Milady Horákové – všeobecně známá osobnost. Pro komunistický režim byl příliš neskladný, protože Předvoj vznikl mimo oficiální stranické struktury. Antikomunisté zase kvůli ideologickým brýlím měli sklon podceňovat osobní statečnost a zásluhy komunistických odbojářů. K Hiršlovi se doposud příliš nehlásila ani jeho domácí církev, protože se jí v rozhodující době svého vstupu do protifašistického odboje myšlenkově odcizil. Dluh vůči této pozoruhodné osobnosti zčásti splácí kniha, která zveřejňuje jeho dopisy přátelům, totálně nasazeným v říši a přibližuje Hiršlův život v kontextu doby, v níž působil.

Hiršlovu korespondenci lze číst různým způsobem. Především – jak píše v předmluvě editorka Alena Wagnerová – jako výpověď o generaci, které se s vypuknutím druhé světové války zhroutil svět jejich mládí spolu se všemi jeho hodnotami a ideály a která uprostřed všeobecné rezignace pracně hle-

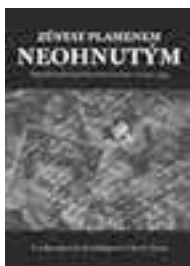
dá novou politickou i duchovní orientaci. Dopisy nejsou promyšlený traktát vyzrálého myslitele, ale spíš nahlédnutí do ideové laboratoře člověka na prahu dospělosti – člověka pronikavě inteligentního a na svůj věk velice sečtělého, ale taky často tápajícího a příliš rychlého v úsudcích. Na soustavnou a dlouhodobou myšlenkovou práci Hiršl ani neměl prostor: opakovaně si stěžuje, že v práci musí trávit celé dny a nemůže se věnovat milovanému studiu. Vedle toho rozvíjí rozsáhlou organizační činnost, o níž se ovšem kvůli gestapáckému nebezpečí nedozvídáme z dopisů samotných vůbec nic.

Kvůli nezbytné autocenzuře nemohl do svých textů vtělit vše, leccos pouze naznačuje nebo zahaluje do různých šifer. Sám ostatně připouští torzovitost svých úvah, které se podobají spíš postřehům a místy vtipným aforismům.

Hiršlovy dopisy nicméně zřetelně prozrazují, jak se autor stále více přiklání k marxismu a spatřuje v něm nejen inspiraci k boji proti nacismu, ale také k zápasu o podobu nového poválečného uspořádání. Hiršlův svět se postupně zabarvuje do černobíla, pokrokaři stojí proti reakcionářům, tehdejší politické a umělecké elity jsou souzeny podle toho, ►

nakolik slouží starému prohnitému maloměstství. Při četbě dopisů těžko odoláme pokušení vést vnitřní rozhovor s autorem a z perspektivy historické zkušenosti devastující komunistické vlády mu vytýkat jeho naivitu, nepoučenost a zaslepenost.

Takový pohled má své oprávnění: Hiršl se – stejně jako mnozí jiní – mýlil ve svém přesvědčení, že česká cesta ke komunismu nebude kopírovat sovětskou hrůzovládu a podaří se jí zhodnotit to dobré z domácích tradic, včetně těch prvorepublikových, vůči nimž se jinak spíše vymezoval. Ustrneme-li však pouze u polemiky s autorem, unikne nám leccos důležitého. Především: Hiršlova kritika soudobé společnosti má svoje reálné odůvodnění.

Je dobré, že se při 100. výročí založení Československa upustilo od idealizace první republiky a poukazuje se rovněž na její tíživé sociální problémy. Navíc jsme také dnes svědky toho, jak lhostejnost k lidem u dna společenského žebříčku uvolňuje cestu autoritářům všeho druhu. Hiršl žel nedomyslel, že stejně jako Hitlerův režim povstal z bídy Německa po první světové válce, může po druhé válce stejný společenský mechanismus vygenerovat nikoli spravedlivější společnost, ale ještě větší nespravedlnosti. A když Hiršl vyjadřuje své zhnusení z „podvodů, intrik, kšeftaření, protekcí a korupcí“, dobře mu rozumíme, ale zároveň dodáváme, že právě to může být podhoubí pro nástup pevné ruky diktátora, který s tím vším pořádně zatočí.

(Nejen) evangelický křesťan může číst Hiršlovy dopisy jako šířavou, někdy jednostrannou, ale nakonec snad očištnou diagnózu tehdejšího církevního života, cennou právě v tom, že není povrchní a vnější, ale vyrůstá z osobní zkušenosti. Církev v Hiršlově podání je zatuchlá, ustrnulá ve

svých tradicích, „daleko k pravému křesťanství“, ba dokonce je „brzdou v uskutečňování křesťanských ideálů.“ Křesťané příliš tolerují dobové zlořády, uzavírají pohodlné kompromisy se světem a redukuji víru na apolitickou záležitost. Místo aby reagovali na velké výzvy své doby, vyčerpávají se neživotným „žvatláním o životě předmanželském“, stěžují si na krizi rodiny (!), aniž by pátrali po jejich skutečných příčinách, a odsuzují emancipaci žen, která prý „kazí děvčata a rodinný život“. Jako by tu Hiršl přímo citoval některé ze současných křesťanských konzervativců! Hiršl dospívá k závěru, že „pravé náboženství vzniká na půdě proticírkevní, byť si třeba říkalo, že v Boha nevěří“. Tím částečně předjímá teologii smrti Boha, která se v minulém století pokoušela zachránit podstatu Ježíšovy zvěsti po zpochybnění tradičních dogmat a mimo církevní rámec.

Hiršl hledá Boha v tomto světě a nebeské království chce nahradit pozemským. Můžeme namítnout, že zužuje víru na její sociálně-praktickou stránku, která se podle něj „nedá oddiskutovat, odkázat, odmodlit“. Současně si však musíme připustit, že církev selhávala a doposud selhává právě svou nedostatečnou citlivostí vůči sociálním bolestem a jejich odsouváním pomocí různých zástupných problémů.

Hiršlovým oblíbeným biblickým citátem bylo Ježíšovo: „Kdo zachová duši svou, ten ji ztratí. Kdo ztratí duši svou pro mne, nalezne ji.“ Už se nikdy nedozvíme, zda Hiršl svou vlastní blížící se smrt na nacistickém popravišti vnímal jako ono odevzdání života pro Ježíšovu věc. Jistě však svou činnost chápal jako příspěvek k budování Božího království – třeba i bez Boha, bude-li to nutné. Dříve než ho odsoudíme za to, že nepřipustně strhává nebeské království na zem, zkusme se ptát, nakolik dnes jako křesťané přijímáme politickou odpovědnost za svět a jaké důsledky jsme za to ochotni nést.

Ondřej Kolář

Zůstat plamenem neohnutým. Dopisy Karla Hiršla přátelům totálně nasazeným v říši 1942-1944. K vydání připravili Alena Wagnerová a Tomáš Trusina. Benešov, Eman 2018.

S Rivou napořád

„Každá revoluce končí tím, když se nová prasata dostanou ke korytu.“
(George Orwell)

Ivan Fíla je filmový režisér, scénárista a pedagog a kniha *Muž, který stál v cestě*, strhující román o Františku Kriegelovi, je jeho literární debut. František Kriegel se v srpnu 1968 vzepřel okupantské moci a jako jediný nepodepsal potupný moskevský protokol. Důležité je v tomto smyslu vyjádření filosofa Karla Kosíka: „O činu Františka Kriegla jsem často přemýšlel a v celé české historii nacházím pouze jednu analogii: NEODVOLÁM mistra Jana Husa v Kostnici v roce 1415.“

Autor se věnuje dění nejen kolem roku 1968, vrací se i do let předcházejících, své místo v knize mají koncentrační tábory, osvobození Československa Rudou armádou, vítězný únor, politické procesy let padesátých i nadějná euforie let šedesátých, končící okupací a dobou normalizace. Dramatickým způsobem je popisován téměř desetiletý žalář Gustava Husáka, nástup Alexandra Dubčeka do čela ÚV KSČ (zkratka měla vtipný výklad: Už Vládnu Konečně Slováci Čechům), ale i postupné lámání charakterů našich představitelů, když předložený protokol o pobytu sovětských vojsk na našem území při jednání v Kremlu nakonec všichni podepsali.

Mladý lékař, plný ideálů

Ve 14 kapitolách se čtenář dozví neskutečné množství příběhů postav, které v obrodném procesu let šedesátých sehrály svoji úlohu. Ústřední mezi nimi je pochopitelně František Kriegel, pocházející z Haliče z národnostně smíšené rodiny; otec byl Rakušan, matka Polka, oba Židé. František chtěl studovat medicínu ve Lvově, což nebylo možné, pro židovské uchazeče platil *numerus clausus*. Odchází tedy do Prahy, kde medicínu vystuduje (promuje v roce 1934) a ještě během studia vstupuje do KSČ s přesvědčením, že jedině komunisté dokážou narůstající hospodářské krizi a hrozbě fašismu úspěšně čelit. Po vypuknutí občanské války ve Španělsku odchází pod praporem mezinárodních

interbrigád jako lékař bojovat po boku republikánů proti jednotkám generála Franca, podporovaného nacistickým Německem. Tato zkušenost Františka zocelila v pohledu, jak stát na svých principech a ideálech.

Příběhy těch, kteří v Moskvě podepsali

Nebudu popisovat všechny události, které prožívala při pobytu v Moskvě skupina kolem Alexandra Dubčeka. Úlohu prezidenta Ludvíka Svobody, úlohu těch, kteří napsali takzvaný zvací dopis (Bílak, Indra, Kolder, Švestka a Kapek), rozhodnutí Brežněva pro Gustáva Husáka jako muže ideálního pro „normalizaci“ i postupné odchody těch, kteří zlomeni podepsali v Moskvě onen protokol (Čer-

ník, Smrkovský a další). Jejich osudy jsou barvitě vykresleny zejména v závěru knihy. Jako červená nit se celou knihou táhne činnost členů Státní bezpečnosti za vydatného vedení KGB. Obzvláště odporná je postava majora Čalkovského.

Nepodepisuj, líbám tě

Františka Kriegela po válce věrně doprovázela a podporovala jeho žena Riva, sama s pohnutou minulostí. Dovolím si jednu ukázkou: „Vemte rozum do hrsti, paní Kriegelová, sovětská strana ze svých požadavků neustoupí. Když váš muž ►

nepodepíše, nevrátí se domů.“ Riva počkala, až za ním zaklapnou dveře a zvedla sluchátko. „Haló...“ Operátor v kremelské služebně KGB zmáčkl tlačítko magnetofonu. Kriegel se objevil na monitoru. „Haló... Františku!“ „Rivočko! Kde jsi?“ „Nevím, v nějakém podzemí... prej tě mám přesvědčit, abys podepsal.“ „Ublížili ti?“ „Ne, Františku, nemá cenu, abychom dlouho mluvili, poslouchej nás. Prosím tě, nedělej nic kvůli mně, udělej to, co ti říká svědomí. Nesmíš podepsat proti své vůli, hrozně bys mě zklamal! A teď už končím, líbám tě.“ O několik dnů později: Proběhl předsíní a vešel do obývacího pokoje. Riva seděla na zemi opřená o zeď. Potrhaný župan, čmouhy v obličejí, zkrvavené klouby na rukou. „Rivočko...“ přiskočil k ní. „Františku“... řekla tichým unaveným hlasem. Přitiskl ji k sobě a políbil ji. „Jsi v pořádku?“ Přikývla. „To bude dobrý... Podepsals?“ Kriegel se na ni požíval a zavrtěl hlavou. „Přece si nepokazíme život.“ Usmála se a vzalo ho za ruku.

V kapitole Tryzna autor popíše události roku 1969 – upálení Jana Palacha a Jana Zajíce. Kromě těchto dvou se v Plzni na pomníku TGM upálil i pětadvacetiletý pivovarský dělník Josef Hlavatý, v Jihlavě devětadvacetiletý delegát vysočanského sjezdu KSČ Evžen Plocek a v den Palachova pohřbu se otrávil svítiplymem osmnáctiletá studentka Blanka Nacházlová. „Neměla jsem tu šilenou odvahu jako Jan Palach. Proto umírám tímto způsobem, je to o hodně lehčí,“ napsala na rozloučenou.

Zdecimován, leč nezlomen

František Kriegel byl postupně zbaven všech funkcí, vyloučen z komunistické strany, musel opustit primářské místo na interním oddělení Thomayerovy nemocnice. Byt Kriegelových byl pod neustálým dohledem příslušníků Veřejné bezpečnosti. Po jedné ze „sledovaček“ Kriegel dostal těžký infarkt, ležel v nemocnici, a když se Husák ptal estébáka Čalkovského, jakou má naději, odpověď zněla: minimální.

Zemřel 3. prosince 1979 ve věku jedenasedmadesáti let. Na Husákův příkaz znemožnila StB

uspořádání pohřbu. Zpopelnili ho v neznámou hodinu na neznámém místě, bez obřadu. „Sledování objektu“ s krycím jménem Přednosta skončilo. Před Krieglův dům přijel anton. Vystoupili tři esenbáci. Vyjeli výtahem nahoru a odnesli z chodby stůl a židli. U dveří zazvonil zvonek. Riva vyšla do předsíně a otevřela. Prázdná chodba. Na rohožce ležela papundeklová urna.

Musím se přiznat, že jsem knihu přečetl jedním dechem. Je psána tak živě, jakoby před vašimi očima běžel napínavý film. Autor se navíc opírá o nedocenitelné dokumenty z přísně střežených ruských archivů, které dosud nebyly publikovány.

Dva dovětky recenzenta

A mně se vynořily dvě vzpomínky: Ta první na rok 1968, kdy jako student teologie jsem v den okupace a dny následující brigádně roznášel poštu ve Vsetíně v Horním městě a v neděli po okupaci jsem měl domluveno kázání v Červeném kostele v Brně – dramatická cesta vlakem v sobotu do Brna a při nedělní bohoslužbě před kostelem tank, hlaveň mířící na vchod, v pohybu doleva-doprava. Kázal jsem o přátelství mezi Davidem a Jonatanem a moc jsem nechápal, proč lidé slzí. Na závěr jsme zpívali hymnu.

A ta druhá vzpomínka – po sametové revoluci jsem byl dva a půl roku poslanec Federálního shromáždění a měl jsem tu čest být po boku Michaela Kocába člen komise pro odchod sovětských vojsk, který se podařil v rekordně krátkém čase. Ale to hlavní – při jedné z parlamentních cest se večer sedělo a byl přítomen i Alexander Dubček. Pochopitelně my „mladíci“ jsme po něm chtěli vědět, proč to tak tehdy v Moskvě dopadlo. Proč všichni ohnuli hřbet. Pamatuji si jen jedno – se slzami v očích Dubček odvětil: „Já tam studoval, vy je neznáte, ale oni by byli schopni náš národ vystřílet. Bylo by to ještě horší než v Maďarsku.“ Vstal a odešel. Žel teprve při četbě knihy „Muž, který stál v cestě“ jsem Dubčka trochu pochopil. Knihu doporučuji!

Petr Brodský

Ivan Fíla: Muž, který stál v cestě. Praha,

Ikar 2018, 256 s.

Kalandrova dcera

Futuristický thriller o době, do které se možná řítíme

Mladá novinářka Zuzana Kaiserová pouští z uzdy svoji fantazii a rozvíjí neradostný příběh možné evropské budoucnosti. Největší slovo mají peníze vládnoucích šejků, represivní systém může sledovat kohokoli kdekoli přes mobilní telefon, hranice mezi státy jsou z bezpečnostních důvodů obnoveny a na cestování z regionu do regionu je potřeba povolení.

V takto tísnivé společenské situaci je z teroristického útoku na Masarykově nádraží v Praze nařčen otec hlavní hrdinky Terezy, evangelický intelektuál, který vykazuje rysy disidenta, žijícího v malé protestantské komunitě někde na Vysočině. Tereza se vypraví z Bruselu do Čech, pouští se do odvážného

pátrání navzdory svému manželovi, loajálnímu bojovníkovi proti terorismu, působícímu v bruselské policejní centrále, neboť je přesvědčena o nevině svého otce. Postupně se ukáže, že je všechno trochu jinak a provokativní teroristické činy jsou organizovány tak, aby zdiskreditovaly poslední křesťanské enklávy ať už protestantů v srdci Čech, nebo polských katolíků kolem Gdaňsku.

Má-li tento příběh s prvky thrilleru být vize o budoucnosti Evropy, je trochu temná a svíravá, i když pro hlavní hrdinku příběh dopadne nakonec jakž takž dobře. Pokud to má být varování, kam až lhostejnost ateistické většiny může dojít, může mít funkci výstrahy a snad i naděje, že Evropa se svým židovsko-křesťanským fundamentem zvládne i krizi naznačeného rozměru.

Zuzana Kaiserová (*1980) vystudovala Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy a Křesťansko-židovská studia na Anglia Ruskin University. Pracovala jako investigativní reportérka MFDNES. Je vdaná a má dvě děti.

Daniela Ženatá

Zuzana Kaiserová: Kalandrova dcera. Praha, Volvox Globator 2018. 264 s.

UPOUTÁVKA Z KALICHA

Ex archivis ecclesiae II

Sborník k dějinám ČCE

Upříležitosti stého výročí ustanovení Českobratrské církve evangelické vychází v nakladatelství Kalich sborník příspěvků k dějinám českých evangelíků. Iniciativa k jeho vzniku vzešla z Ústředního archivu ČCE, a volně tak navazuje na předchozí svazek k devadesátému výročí. Veškeré články, které se ve sborníku

nacházejí, byly koncipovány tak, aby sledovaly cestu, kterou museli od 18. století ujit čeští evangelíci ke svému opětovnému spojení. Můžeme je vnímat jako pomyslná okna do historie, kterými nám dochované písemné i obrazové prameny umožní na chvíli pohlédnout do vybraných střípků z běhu dějin. ▶

V publikaci nalezneme celkem sedm příspěvků, z nichž první nás přivede na Jičínsko, kde se v první polovině 18. století odehrály dva výrazné případy stíhání tajných nekatolíků (aut. Lucie Rychnová). Dále pak můžeme sledovat dění v době kolem vyhlášení tolerančního patentu na Prosetínsku (aut. Milena Šimsová, Sixtus Bolom-Kotari), nesnáze související se stavbou prozatímní modlitebny na pražských Vinohradech (aut. Petr Sládeček), vliv české reformace na evangelickou liturgii po tolerančním patentu (aut. Michal Chalupski), cestu k založení spolku Husova domu v Praze s následnou dostavbou Husova domu (aut. Miroslava Fůrová), věznění českých bohoslovců za účast na Husových oslavách v Ženevě roku 1915 (aut. Eva Fialová). Na závěr bude čtenář seznámen se snahou o spojení českých evangelíků od dob vyhlášení tolerance

do generálního sněmu v prosinci roku 1918, kde byla Českobratrská církev ustanovena.

Adéla Šmilauerová (ed.): *Ex archivis ecclesiae II. Sborník příspěvků k dějinám Českobratrské církve evangelické a jejích předchůdkyň, evangelických církví augsburského a helvetského vyznání v českých zemích, Kalich, Praha 2018, 197 s.*

UPOUTÁVKA

Jak se dělá sbor

Texty z kurzu Spolku evangelických kazatelů z r. 2018

Společenství na konkrétním místě, u evangelíků zvané sbor, je pořád základ pospolitého života křesťanů. Jak jej v současné době utvářet? Kolem čeho soustředit, jak otvírat ven? Kdy je sbor ještě skutečně sborem, a kdy zašel? A jaké jsou širší kontexty tohoto přemýšlení v současné Evropě nebo daleké Jižní Koreji?

Záznam přednášek Petra Galluse (Obcování svatých v 21. století), Martina Prudkého (Jak se dělá Izrael?), Gerda Theissena (Obrazy a sny o církvi v raném křesťanství a v současnosti; Kritika náboženství v katechismu – je to rozpor?), Bokyoung Park (Případ církve Saerom ve městě Pučchon), Vladimíra Zikmunda a Daniela Ženatého (Jak se dělá povšechný sbor), dvojprogramu Romana Mazura a Karla Šimra (Otevřený sbor), Jakuba Kellera a Tomáše Matějovského (Konec far-

ního sboru) a Bernarda Martina (Co je podstatou? Ježíšovo hnutí, nebo instituce?)

V knižnici Spolku evangelických kazatelů vychází pod pořadovým číslem 23, texty do publikace uspořádal Leonardo Teca.

Kol: *Jak se dělá sbor. Brož., 176 stran. Cena 234 Kč, u EMANa za 199 Kč*

Nico ter Linden: Povídá se... o soudcích a králích

Třetí díl řady *Povídá se...* přináší převyprávění biblických knih Jozue, Soudců, První a Druhé Samuelovy a První a Druhé Královské.

Před čtenářem se odvíjí příběhy o vstupu Izraele do zaslíbené země, Gedeonova sága i historky Samsonovy, příběhy prvních pomazaných Saula a Davida, příběhy o pokušení a zneužívání moci, modlářství Izraele i o prorocích Eliášovi a Elíšovi.

Poutavá ter Lindenova vypravěčská poetika dostala tentokrát prostor v příbězích, nad jejichž drsností si mnozí kladou otazník. Autor pracuje se zásadní vykladačskou perspektivou, podle níž všechna tato vyprávění pomáhají znovu ustavit lid víry v babylonském zajetí, rozpoznat chyby a otevřít nové zdroje útěchy, naděje a Hospodinovy věrnosti.

*Vychází v překladu Jana A. Dusa. 288 str. Objednávejte na eman.evangelnet.cz; doporučená cena 277 Kč, při objednávce u Emany 235 Kč. Objednáte-li komplet *Povídá se... podle Tóry a Povídá se... o soudcích a králích*, účtujeme pouze 400 Kč.*

Duchovní služba v postkomunistickém vězení

Ohlédnutí za dvacetiletím Vězeňské duchovenské péče

Knížka vydaná Zdeňkem Susou za podpory Českobratrské církve evangelické se věnuje Vězeňské službě a dvacetileté činnosti Vězeňské duchovenské péče. Autor Bohdan Pivoňka, bývalý hlavní kaplan Vězeňské služby ČR, chronologicky popisuje události od vzniku duchovenské péče – její nesnáze i úspěchy a také

dílní vítězství až do dnešní doby, kdy tato služba stojí na pevném fundamentu legislativním, odborném i mravním. Autor si je dobře vědom mimořádně těžkého období církvi v padesátých letech a jejich renesance v letech devadesátých; smířlivě přitom nahlíží na zaměstnance – ateisty, včetně těch řídicích, kteří smysl duchovenské práce ve věznicích v nejmenším nechápali. Bohdan Pivoňka věděl, že toto téma lze řešit postupně a citlivě a pro vězeňskou duchovenskou službu pomalu získával příznivce. Spolupracoval s občanským sdružením Vězeňská duchovenská péče, které s velkým nasazením dobrovolníků neslo na svých bedrech tíhu duchovní a pastorační práce s odsouzenými. Tato retrospektiva je cenný dokument pro novou ►

generaci pracovníků s odsouzenými, kteří tyto počátky nepamatují a dnešní fungující systém berou jako samozřejmost. Kniha je psána čtivě, hlavou, srdcem, vírou a s milým humorem.

Bohdan Pivoňka: *Duchovní služba v postkomunistickém vězení aneb ohlédnutí za dvacetiletím Vězeňské duchovenské péče. Vydal: Zdeněk Susa, Středokluky 2018, 272 s.*

Chápat, ne zjednodušovat

Nový společenskovědní časopis ERGOT

Revue pro filosofii a společenské vědy. Tak zní podtitul nového odborného časopisu Ergot, který vychází v elektronické formě dvakrát ročně. Na jeho přípravě se podílejí primárně odborníci z Katedry politologie a filozofie Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, ale přispívají do něj i další vědci z nejrozličnějších humanitních oborů. Cíl časopisu tvůrci (nejen) sami sobě vytýčili jako snahu „chápat, ne zjednodušovat“ a „být ostří a podnětní“.

Zájemce o filosofické a náboženské otázky by mohl zaujmout nejen šíří záběru a pestrostí pohledů, ale také zajímavými tématy: například téma nejnovějšího čísla časopisu se nazývá Reformace, a mohlo by tak být zejména pro protestantsky orientované čtenáře velmi atraktivní.

Mezi přispěvateli jsou i některé známé osobnosti z evangelického prostředí jako např. filoložka Jana Nechutová či teolog Jiří Hoblík, který je zároveň člen redakce tohoto časopisu.

Časopis potěší zejména ty čtenáře, kteří se nebojí „pustit na hlubinu“, tedy do podrobnějšího, intelektuálně náročnějšího zkoumání problematiky z oblasti filosofie, teologie a jejich přesahů. Výzvou pro zvědavého čtenáře bude jistě i rozluštění onoho zvláštního názvu časopisu, k jehož vyložení tvůrci doporučují etymologický a botanický slovník. Jednou z nápomocných indicií může být také obilný klas, který je logem časopisu.

Všechna publikovaná čísla časopisu Ergotu jsou dostupna ve formátu PDF na adrese www.ergotsite.wordpress.cz.

Adéla Rozbořilová

POSLEDNÍ SLOVO

Pohodové Vánoce a šťastný nový rok

Písníkář Jaroslav Samson Lenk v jedné ze svých písní zpívá: „U nás v ulici bydlel pan Svoboda, že se pořád smál, měl přezdvíčku Pohoda“.

V našem domě bydlí paní Svobodová, ročník 1919 (ano, nejde o chybu tisku) a je dost v pohodě. Sama si dojde na nákup, pověsí prádlo, s hůlčičkou metelí do schodů, zdravíčko jí slouží a smysl pro humor nechybí.

Vzhledem k roku jejího narození je docela možné, že se rodiče paní Svobodové vzali hned

po válce v očekávání všeho dobrého. Třeba na sebe celé ty válečné roky mysleli a po přestálém utrpení si řekli, že není času nazbyt, aby se dalo něco hezkého prožít. Konec války, nová republika, Vánoce, čas smíření za dveřmi a po nich i první, svobodný nový rok. Co víc si ještě kromě lásky do manželství přát?

Většina lidí si nejspíš říkala, jaká krásná budoucnost jejich děti čeká. My víme, že to zas taková hitparáda nebyla. Ve zkratce: krize, Mni-

chov, druhá světová válka, komunisti etc. Nemá smysl nad tím výčtem dlouho smutnit, bohužel, tohle se prostě nepovedlo.

Při výročí těchto událostí se v televizi pokaždé objevují pořady, ve kterých se k tématu vyjadřují odborníci napříč různými obory. Diskutují o tom, co a jak bylo, jak to viděli tehdy, jak to vidí dnes, co se zatajilo a co se možná ještě tají. Účastníkům diskuse je většinou mezi 30 a 80 lety, tváří se zpravidla odborně a ustaraně.

Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby si paní Svobodová k takovému pořadu nalila štamprličku, sedla si do křesla s nohama nahoru a dobře se

bavila. Nejspíš si u toho říká: „Nojo, tohle už jsem slyšela. Hm, a tohle taky. Kdo že ten článek psal? Jo, ten! No to byl pěkný škrabal, toho jsem znala. Pánové, když jste tak chytří, hlavně zařídte, ať se to všechno zase neopakuje. Třeba tu ještě pár let budu, ale zažít to znovu a dokola, to už bych asi fakt umřela nudou.“

Takže co si přát do nového roku? Hodně štěstí, zdraví, lásky, svobody a hlavně pohody. No a ať se to všechno zase neopakuje! Vždyť i pána Boha už by to mohlo nudit. Aby nám nakonec samou nudou neusnul, nebo dokonce neumřel.

Pavla Hájíčková

Z REDAKČNÍ POŠTY

Reakce na článek Dušana Ehmiga

V čísle 10/2018 se bratr Dušan Ehmig kriticky zamýšlí nad peticí na podporu manželství. Tvrdí například, že takovéto počínání rozděluje společnost, odvádí pozornost od skutečných problémů a chybí v něm prostor pro věcnou argumentaci.

Nedomnívám se, že by to bylo tak, jak bratr D. E. píše. Pravda je – v tom asi většina čtenářů se mnou bude souhlasit, že klasická a funkční rodina je v rozkladu mnohem víc, než byla před lety. Pro upevnění klasické a funkční rodiny bychom jako křesťané či církev měli a mohli udělat víc, než děláme. Ale otvíráním jiným formám soužití či jejich vychvalováním děláme institutu rodiny medvědí službu. Bratr D. E. v článku cituje někdejšího berlínského biskupa Wolfganga Hubera (a jistě s ním souhlasí, když ho cituje pochvalně). Mě však v uvedeném článku „praštilo do očí“, jak dotyčný biskup, nyní profesor evangelické teologie, jedním dechem volá po stejné účtě rodinám i homosexuálním

partnerstvím a dalším variantám soužití. Prostě všechny možnosti jsou O. K. a hodny úcty.

Proč nechceme vidět, jak se lobbisté z LGBT (příznivci hnutí lesbiček, gayů, bisexuálů a transsexuálů) snaží svými mnohými aktivitami rozbít rodinu? Proč se stále jako církev (ČCE) tak moc otvíráme těmto novým trendům? Snad nám neuniká, že katolíci i evangelikálové jsou k přílišnému „chápání“ těchto rozkladných hnutí mnohem zdrženlivější či spíše kritičtější? Kdežto my, evangelíci, musíme být za každou cenu originální a „pokrokoví“.

Myslím si, že schválení elaborátu „Problematika homosexuálních vztahů“ synodem v r. 2005 byla chyba. Tehdy jsme totiž jako církev oficiálně otevřeli dveře ne homosexuálům (těm jsme dveře nezavřeli nikdy) ale homosexualismu jako ideologii.

Možná se některým čtenářům bude zdát, že přeháním. Takovým potom vřele doporučuji studii amerického pastora a advokáta Clinta Elliotta *Lež nové* ►

genderové ideologie versus skutečná pravda. Studii lze objednat na webových stránkách sítě křesťanských učitelů.

Uvádí se v ní mnohé příklady o tom, jak lobby LGBT a genderová ideologie zcela obrací naruby výchovu náctiletých, postoje škol, soudů atd. Když chlapec prohlásí, že se cítí být dívkou, musí mu škola umožnit, aby se po tělocviku šel sprchovat s děvčaty. Tušíme, kam až to může jít? Jak se to dá krásně zneužít? Potom např. dívčí volejbalové (či jiné sportovní) družstvo bude složeno z půlky z děvčat a z půlky z chlapců prostě jen proto, že chlapci „se cítí být dívkami“.

Kéž bychom se drželi více Písma samého než jeho deformovaných výkladů. Ostatně z onoho elaborátu o homosexualitě z r. 2005 mám silný pocit, že byl psán „na objednávku doby“.

Občas voláme po „návratu ke kořenům“. Vraťme se tedy i v této věci ke slovu Písma z Listu Římanům 12,2: „A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé.“

Jiří Marek

(názory otištěné v rubrice „Z redakční pošty“ nemusí vždy souznit s názorem redakce)

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Jana Plíšková
členové: Romana Čunderlíková,
Gabriela Fraňková Malinová,
Jiří Hoblík, Jiří Hofman, Jan
Kirschner, Ondřej Kolář, Tomáš
Pavelka, Lenka Ridzoňová, Adéla
Rozbořilová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

Ordinace nových farářů
Českobratrské církve evangelické
21. 10. 2018 v Ústí nad Labem.
Foto Benjamín Skála

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka lednového
čísla je 16. 12. 2018

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ
elektronicky a ve zvukové
podobě: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05
Praha 1, tel.: 222 316 306,
732 324 956
e-mail: szp@diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovo nábřeží 1075/27
150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x
ročně, jednotlivá čísla 25 Kč,
předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.
Informace o předplatném podá,
objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz
/ Co děláme / Média /
Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace
- audioverze
- řazení podle rubrik
- odkazy na jednotlivé příspěvky

Cyklus témat pro rok 2019 má název „Společnost a víra“.
Číslo 1/2019 se bude věnovat tématu „Evangelík a společnost“

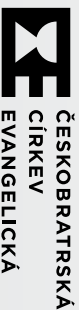
ISSN 1211-6793

Když jsme u vod sedávali

výběr písní z nového Evangelického zpěvníku

Nový Evangelický zpěvník bude obsahovat celou řadu nových písní. Některé z nich představujeme ještě před jeho vydáním ve zvukové podobě. Tento způsob prezentace nejenže může usnadnit proces učení nových písní, ale také poslouží jako vodítko při volbě temp a prozradí informace týkající se charakteru, frázování a způsobu zpěvu. Kromě snadných písní, které se lze naučit z prvního poslechu, jsou zde písně, co vyžadují delší čas, než si k nim člověk najde přístup, aby pak v nich objevil jejich jedinečnost, poselství, pravdivost, krásu a hloubku.

Všem, kteří se podíleli na realizaci tohoto CD, patří náš veliký dík. Obzvláště děkujeme vedení města Holešova, panu starostovi Rudolfu Seifertovi a pracovníkům zámku Holešov za umožnění nahrávání CD v areálu zámku.

© Českobratrská církev evangelická Praha 2018.
Bez časopisu je CD neprodejný.

Účinkují

Evangelický chór Zlín

Jana Sovišová

Ester Moravetzková

sbormistr Ladislav Moravetz

Hudební režie
Jaromír Bazel

Zvuková režie
Jakub Zapletal a Petr Bazel

Navrh obálky
Pavlaína Pejllová

Autoři fotografií
Petr Bělohávek (úvodní fotografie), Benjamin Skála

Total time

43:45 min.

Nahráno v sala terrené zámku v Holešově a v kostele Českobratrské církve evangelické ve Zlíně.

1. Když jsme u vod sedávali (Žalm 137)

lidový židovský nápěv, text: Martin Průdký a Jiří Pelja, arr. Geoff Weaver (šborový part)
a Ladislav Moravetz (klavírní part) 2:36

2. Zástupové Boží (Žalm 148)

staromadařský nápěv, text: Jaromír Pilšek (orig. Bálint Balassa), arr. Ladislav Moravetz 4:12

3. Jak je vzácné Nejvyššímu chválu vzdát (Žalm 92)

madařský nápěv (Levoča 1651), text: Miloslav Esterle (orig. Mihály Sztárai 1575), arr. Ladislav Moravetz 2:34

4. Jezu Kriste, náš přelátný Králi

původní světský nápěv „Čížku, přáčku“, duchovní text: Kralický kancionál 1615, arr. Jaroslav Krček 3:34

5. Až doposud nás provází Pán

text: Slávie Radechovská, hudba: Ladislav Moravetz 4:14

6. Vzhůru srdce

madařská píseň ze Sedmihradska (Kluž, 1837), český text: Jaromír Pilšek 4:21

7. Ježíši tvá jest památka

text: Jakoubek ze Stříbra podle hymnu „Jesu dlučis memoria“, hudba: Ladislav Moravetz 2:59

8. Den hasne, slunce níž se sklání

text: Jiří Tengler (orig. John Ellerton 1870), hudba: Clement Cotterill Scholerfield (1874), klavírní part: Ladislav Moravetz 3:25

9. Přijď k nám, Ježíši, v Duchu svém

text: Miloslav Esterle, hudba: anony (Gochsheim 1628) 1:55

10. Jediný Synu Otce nebeského

text: Rozenplutův kancionál 1601 / úprava: Josef Křesina, nápěv: kancionál Jakuba Kunvaldského 1576, arr. Ladislav Moravetz 2:11

11. Ach, mé nejdrazší jmění

původní světský nápěv „O světe, milý světe“, duchovní text 17. st., arr. Jaroslav Krček (vokální part)
a Ladislav Moravetz (varhanní part) 3:09

12. Dík slovům tvým

text: Jiří Tengler (orig. W. W. How 1864), hudba: Ralph Vaughan Williams (vokální part)
a Ladislav Moravetz (varhanní part) 2:30

13. Chválu, čest Bohu vzdávejte (Žalm 148)

text: Marie Rařajová, hudba: Ladislav Moravetz 2:15

14. Ostří jarních stébel

francouzský středověký nápěv (15. st.), text: Jiří Pelja (orig. John Macleod Campbell Crum), arr. Ladislav Moravetz 3:34